

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STROJNÍHO INŽENÝRSTVÍ
ÚSTAV STROJÍRENSKÉ TECHNOLOGIE
FACULTY OF MECHANICAL ENGINEERING
INSTITUTE OF MANUFACTURING TECHNOLOGY

NÁVRH TECHNOLOGIE VÝROBY PRO SOUČÁST "KOTOUČ SPOJKY"

SOLUTION TECHNOLOGY OF MANUFACTURING FOR PART "DISC OF COUPLER"

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

VÍT BOREK

VEDOUcí PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. KATEŘINA MOURALOVÁ

BRNO 2013

Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství

Ústav strojírenské technologie

Akademický rok: 2012/13

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student(ka): Vít Borek

který/která studuje v **bakalářském studijním programu**

obor: **Strojírenská technologie (2303R002)**

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně určuje následující téma bakalářské práce:

Návrh technologie výroby pro součást "kotouč spojky"

v anglickém jazyce:

Solution technology of manufacturing for part "disc of coupler"

Stručná charakteristika problematiky úkolu:

1. Úvod
2. Rozbor zadané součásti
3. Návrh polotovaru
4. Návrh technologie výroby
5. Ekonomické zhodnocení návrhu
6. Diskuse
7. Závěr

Cíle bakalářské práce:

Orientace ve výběru polotovaru, nástrojů a strojů vhodných ke zpracování nejlepší možné technologie výroby pro rotační součást.

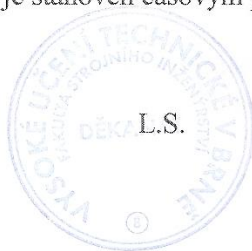
Seznam odborné literatury:

1. PÍŠKA, Miroslav et al. Speciální technologie obrábění. 1. vyd. Brno: CERM, s. r. o., 2009. 247 s. ISBN 978-80-214-4025-8.
2. ZEMČÍK, Oskar. Technologická příprava výroby. 1. vyd. Brno: CERM, s. r. o., 2002. 158 s. ISBN 80-214-2219-X.
3. HUMÁR, Anton. Materiály pro řezné nástroje. 1. vyd. Praha: MM publishing, s. r. o., 2008. 240 s. ISBN 978-80-254-2250-2.
4. KOČMAN, Karel a Jaroslav PROKOP. Technologie obrábění. 2. vyd. Brno: CERM, s. r. o., 2005. 272 s. ISBN 80-214-3068-0.

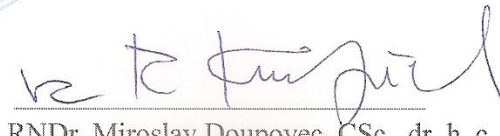
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Kateřina Mouralová

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2012/13.

V Brně, dne 20.11.2012

prof. Ing. Miroslav Píška, CSc.
Ředitel ústavu

prof. RNDr. Miroslav Doupovec, CSc., dr. h. c.
Děkan

ABSTRAKT

Seznámení s hlavními principy spojek a popis základních druhů. Rozbor zadané součásti a návrh vhodného polotovaru. Volba strojů a nářadí k jednotlivým operacím. Sestavení technologického postupu výroby a výpočet strojních časů. Ekonomické vyhodnocení zahrnující náklady na nářadí, kooperace, mzdy dělníků, materiál a energie na provoz strojů.

Klíčová slova

Spojka, technologie, vyměnitelná břitová destička, polotovar, nástroj

ABSTRACT

An introduction to main principles of coupling and description of basic types has been done. An analysis of the given component and a proposal for suitable intermediate was made. A selection of machines and tools for individual operations has been done. A proposition of technologic process and enumeration of machines times was proposed. Economic evaluation containing costs for tools, cooperation, workmen's wages, intermediate and energy for operating machines has been calculated.

Key words

Coupling, technology, indexable insert, intermediate, tool

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

BOREK, Vít. *Návrh technologie výroby pro součást "kotouč spojky"*. Brno 2012. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, Ústav strojírenské technologie. 46 s. a 5 příloh. Vedoucí práce Ing. Kateřina Mouralová.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Návrh technologie výroby pro součást "kotouč spojky"** vypracoval samostatně s použitím odborné literatury a pramenů, uvedených na seznamu, který tvoří přílohu této práce.

---

21. 2. 2013

Vít Borek

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji tímto Ing. Kateřině Mouralové a Rudolfu Keprtovi za cenné připomínky a rady při vypracování bakalářské práce.

OBSAH

ABSTRAKT	4
PROHLÁŠENÍ.....	5
PODĚKOVÁNÍ	6
OBSAH.....	7
ÚVOD.....	9
1 ROZBOR SOUČÁSTI.....	10
1.1 Hřídelové spojky.....	10
1.1.1 Mechanicky neovládané spojky.....	10
1.1.2 Mechanicky ovládané spojky.....	13
1.2 Specifikace součásti „kotouč spojky“.....	16
1.2.1 Funkčnost součásti.....	17
1.2.2 Technologičnost konstrukce	17
1.3 Technologie obrábění použité při výrobě součásti	18
1.4 Kooperace použité při výrobě součásti.....	19
2 NÁVRH POLOTOVARU	20
2.1 Materiál polotovaru.....	20
2.2 Rozměry polotovaru	20
2.3 Výpočet spotřeby materiálu	21
2.3.1 Volba délky tyče	21
2.3.2 Výpočet koeficientu využití materiálu.....	23
3 NÁVRH TECHNOLOGIE VÝROBY	25
3.1 Stroje.....	25
3.2 Nástroje a měřidla	27
3.3 Pracovní postup pro výrobu součásti	30
3.4 Operační návodky	32
4 EKONOMICKÉ ZHODNOCENÍ	34
4.1 Náklady na materiál	34
4.2 Náklady na kooperaci	34
4.3 Náklady na nástroje a měřidla	34
4.4 Náklady na provoz strojů.....	37
4.5 Náklady na mzdy pracovníků	37
4.6 Celkové náklady	39
5 DISKUSE.....	40
ZÁVĚR	41

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42
Seznam použitých symbolů a zkratk.....	44
SEZNAM PŘÍLOH.....	46

ÚVOD

Při výrobě jakékoliv součásti je důležité navrhnout správnou technologii výroby. Správně navržená technologie výroby či její vylepšování má hlavní podíl na snižování nákladů potřebných k vyrobení požadované série. Proto je žádoucí sestavit ideální sled operací, kde je využito strojů a nástrojů vhodných k výrobě co nejvíce výrobků při dosažení požadované jakosti za co nejmenší cenu.

Úkolem této práce je řešení a sestavení výrobního postupu součásti rotačního charakteru, konkrétně tedy kotouče spojky (obr. 1). Jedná se o sériovou výrobu.

Práce zahrnuje charakteristiku a význam spojek ve strojírenství. Součástí je i seznámení se základními druhy spojek a zařazení spojky, která obsahuje zadaný kotouč. Následuje rozbor a posouzení součásti z hlediska tvaru, rozměrů, tolerancí a přesnosti. Tento rozbor je důležitý pro sestavení seznamu nástrojů a při výběru strojů. Výběru nástrojů a strojů ještě předchází volba vhodných rozměrů polotovaru a jeho materiálu. Volba polotovaru má při sériové výrobě zásadní význam. Výpočet ztráty materiálu, při výrobě součásti z polotovaru, nám ukazuje procentuální využití materiálu. Návrh sledu operací a úkonů v technologickém postupu je důležitý vzhledem k času výroby součásti. Jako u každé výroby je třeba ekonomicky vyhodnotit výrobní proces vzhledem k nejdůležitějším odvětvím výroby.

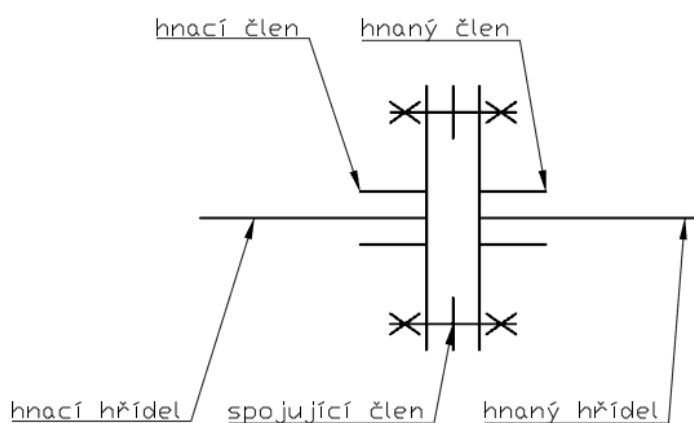
Obr. 1 Kotouč křížové spojky.

1 ROZBOR SOUČÁSTI

K přípravě výroby patří rozbor součásti. Je nezbytné znát princip a funkci spojky ve strojích či sestavách. Následuje rozbor zadaného kotouče spojky. Tvar, materiál, tolerance, funkčnost ploch a další informace jsou základem pro určení vhodného postupu realizace součásti.

1.1 Hřídelové spojky

Jedná se o montážní celky sloužící ke chvilkovému či stálému spojení hřídelů hnacího a hnaného. Schéma spojky (obr. 2) je kromě hnací a hnané části tvořeno ještě částí spojovací, která je tvořena součástmi (šrouby, pera, kolíky, pružiny) nebo také kapalinami. Spojením hřídelů dochází k přenosu krouticího momentu. Spojky mají ještě několik dalších významů ve strojírenství. Například mohou vyrovnávat montážní nepřesnosti, kdy osy hřídelů nejsou ve správném spojení, dále také slouží k hospodárnosti výměny poškozené části strojního celku. Tlumení rázů, ochrana stroje před přetížením jsou dalšími funkcemi hřídelových spojek^{25,27}.

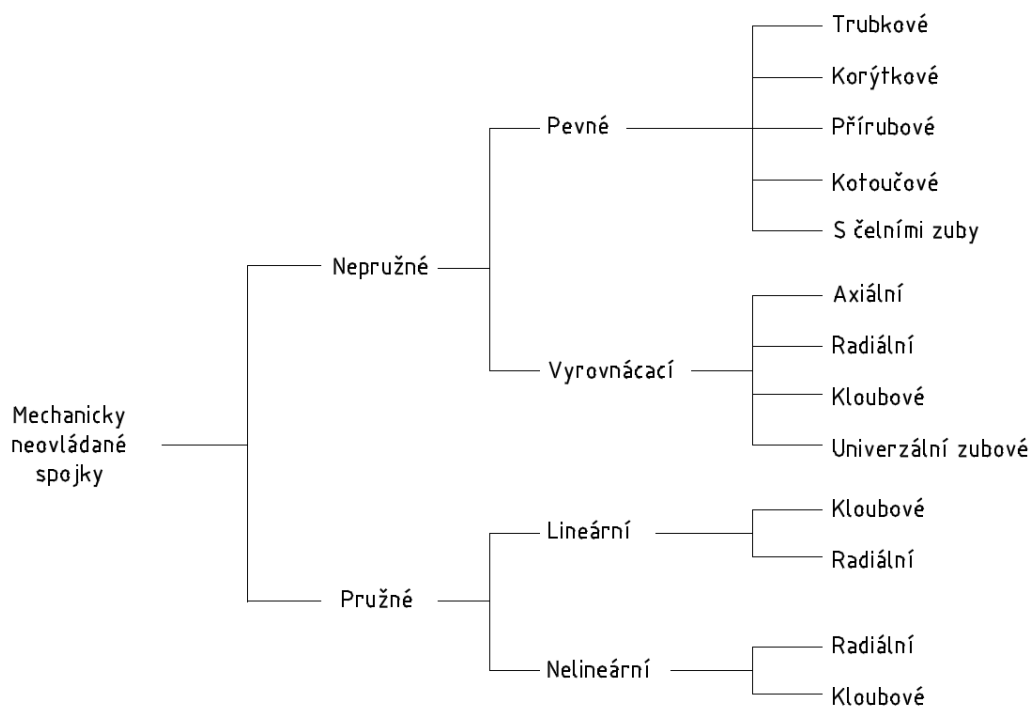
Obr. 2 Schéma spojky²⁷.

Spojky lze rozdělovat dle způsobu přenesení krouticího momentu na skupiny:

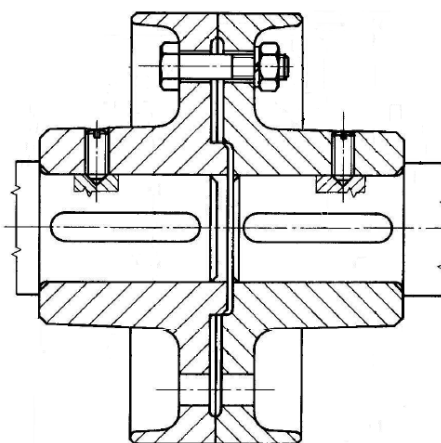
- mechanicky neovládané spojky,
- mechanicky ovládané spojky,
- hydraulické spojky,
- elektrické spojky,
- magnetické spojky.

1.1.1 Mechanicky neovládané spojky

Tyto hřídelové spojky nelze za chodu ovládat a musí být během chodu na pevně spojeny. Krouticí moment se přenáší na hnaný hřídel tvarovým stykem anebo třením. Hlavními podskupinami u rozdělení těchto spojek (obr. 3) jsou spojky nepružné a pružné²⁷.

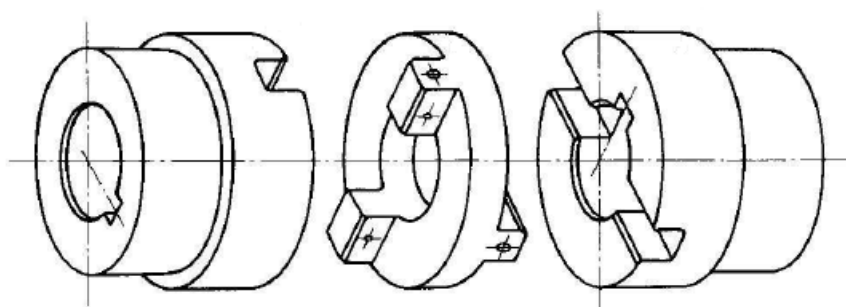
Obr. 3 Rozdělení mechanicky neovládaných spojek².

Nepružné spojky, jak už název naznačuje, přenáší rotační pohyb nepružně. Tyto spojky jsou využívány pro přenesení malého nebo většího stálého točivého momentu. Všechny nerovnoměrnosti chodu a rázy jsou přenášeny z jednoho hřídele na druhý. U pevných spojek je žádoucí, aby osy hřídelů byly ve stejné ose. Nejpoužívanější pevnou spojkou je spojka kotoučová (obr. 4). Jedná se o poměrně jednoduchou konstrukci, u které do sebe zapadají dva kotouče. Ty se lisují, popř. klínují, na hnací a hnaný hřídel. Kotouče jsou k sobě pevně spojeny pomocí šroubů. Kotoučová spojka je hojně využívána, protože dokáže bezpečně přenést i velký krouticí moment při velkých otáčkách^{2,25}.

Obr. 4 Kotoučová spojka².

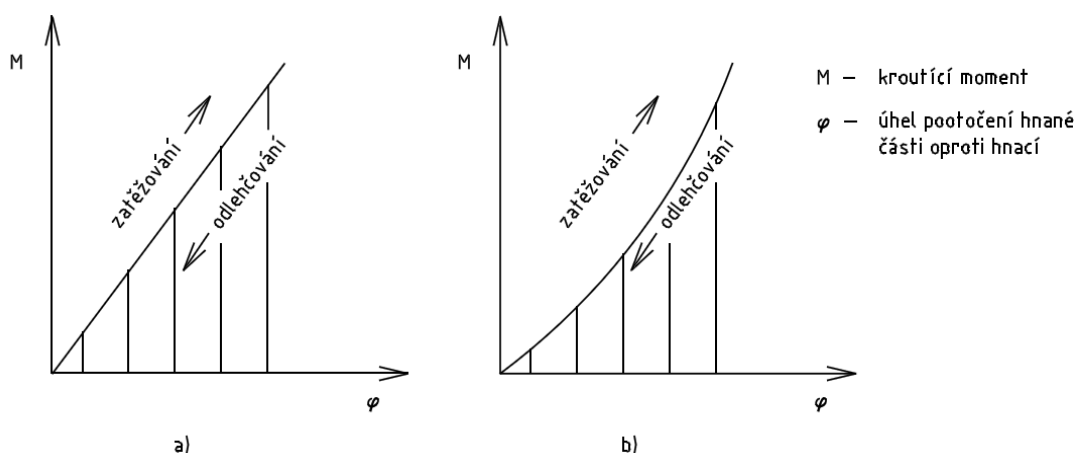
Vyrovnávací spojky mají schopnost, při nepružném přenosu točivého momentu, vyrovnávat osové nepřesnosti hřídelů. Těmi mohou být osová dilatace, přesazení

os, úhlová výchylka nebo kombinace předchozích nepřesností. Tyto nesrovnalosti mohou být zapříčiněny nepřesností výroby nebo ohřevem součástí. Jako příklad vyrovnávací spojky lze uvést spojku s křížovým kotoučem na obr. 5 (někdy také Oldhamova nebo křížová spojka). Spojka se skládá ze dvou stejných kotoučů a z prostředního křížového členu. Vyrovnává hřídelovou nesouosost, osy hřídelů by však měly být rovnoběžné. Tato spojka funguje na principu přenosu krouticího momentu pomocí tvarového styku, kdy prostřední člen, s výstupky přesazenými o 90° , zapadá do drážek hnacího i hnaného kotouče. Avšak lze použít i opačné spojení, kdy výstupky jsou na kotoučích a zapadají do drážek v střední křížové části. Pomocí tření se poté přenáší rotační pohyb^{2,27}.

Obr. 5 Spojka s křížovým kotoučem².

U pružných spojek je spojení zajištěno pomocí jednoho nebo více pružných článků. Materiálem spojujícího článku může být ocel, pryž, kůže nebo plast. Tyto spojky jsou hojně využívány z důvodu tlumení rázů ve strojním celku pomocí pružného členu. Další výhodou je, že spojka umožňuje mírnou nesouosost, úhlovou výchylku nebo pootočení obou částí spojky. Tzv. „charakteristika spojek“ (obr. 6) značí závislost krouticího momentu na pootočení dílů spojky proti sobě a je vyjádřena grafem. Podle tohoto grafu lze určit tuhost spojky, a také jestli se jedná o spojku lineární či nelineární. Názornou ukázkou pružné spojky je obručová spojka Periflex (obr. 7). Pryžový člen ve tvaru obruče je připevněn k oběma částem spojky pomocí šroubů. Tato spojka dovoluje úhlové odchýlení os hřídelů o 2 až 6° , výšku přesazení až 4 mm a posun v axiálním směru o 8 mm^{2,25,27}.

Obr. 6 Charakteristiky spojek: a) lineární, b) nelineární²⁷.

Obr. 7 Spojka Periflex od firmy Stromag²⁶.

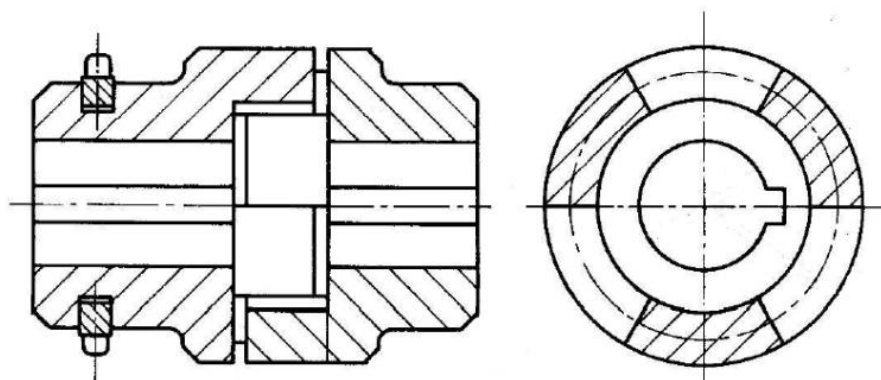
1.1.2 Mechanicky ovládané spojky

Tento strojní celek umožňuje spojení a rozpojení za klidu nebo za chodu stroje. Dá se tedy říct, že slouží pro stroje, kde je třeba dočasně přenosu krouticího momentu. Ovládání je zaručeno vnějším vlivem nebo samočinně. Tyto spojky mají široké spektrum využití. Ovládané spojky dělíme na čtyři hlavní podskupiny (obr. 8): spojky výsuvné, pojistné, rozběhové a volnoběžné^{25,27}.

Obr. 8 Rozdělení mechanicky ovládaných spojek².

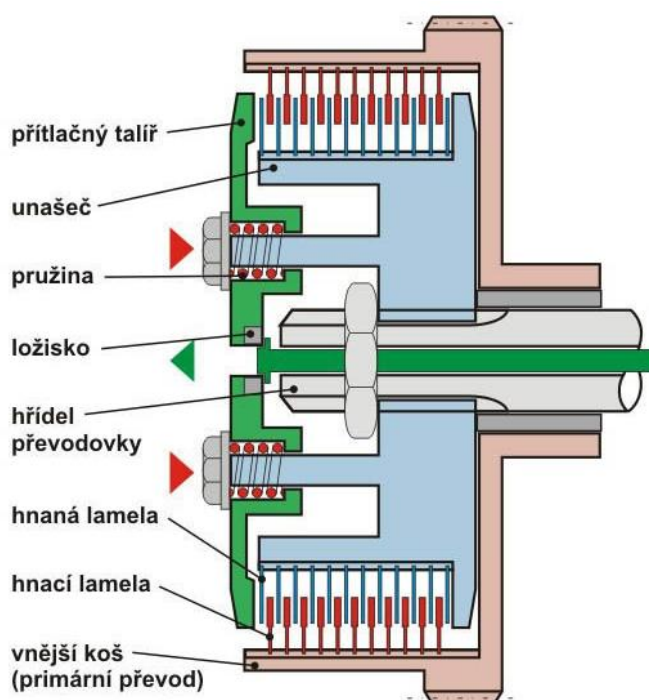
Výsuvné spojky lze dělit podle typu řazení na čtyři skupiny (viz. obr. 8). Těmi jsou výsuvné spojky řazené mechanicky, hydraulicky, pneumaticky a elektricky. Tyto skupiny se dělí ještě na podskupiny, které rozlišujeme podle způsobu přenosu krouticího momentu. Sem patří přenos tvarovým stykem nebo třením. U přenosu tvarovým stykem dochází k zasouvání jedné poloviny spojky do druhé za klidu. To umožňuje jedna pohyblivá polovina spojky. Představitelem tohoto druhu spojek je spojka zubová (obr. 9). Ozubení

může být na plochách čelních rovinných nebo na obvodových válcových. Další variantou je spojka, u které má jeden kotouč po obvodu vnější ozubení a její protikus má ozubení vnitřní. Zubové spojky, které mají zuby jednostranně zešikmené, se otáčejí pouze v jednom směru².

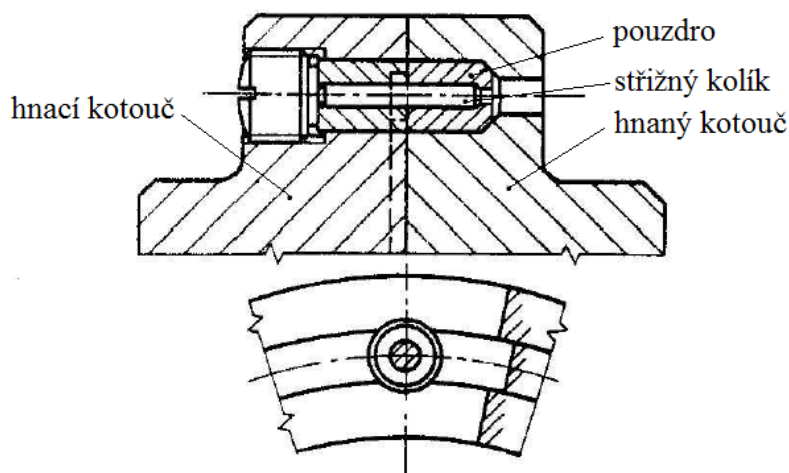
Obr. 9 Čelní zubová spojka².

Pro spojky, kde je spojování kotoučů časté, se obvykle volí větší počet zubů. U spojek, kde je přenos zajištěn třením, je možno ovládat spojku i za chodu stroje. Tření způsobuje tlačení hnaného kotouče na hnací. Ty mezi sebou při rozběhu prokluzují a zajišťují tak plynulý záběr. Nevýhodou prokluzování je však opotřebování třecích ploch. Mezi třecí spojky patří i lamelová spojka (obr. 10), známá pro své hojné využití v motorismu. Na povrchu pláště této spojky jsou vytvořeny drážky, ve kterých se hnací kotouče (lamely), mohou volně posouvat. Hnané lamely jsou vloženy mezi hnací a jsou na ně přitlačovány a tím dochází ke tření a následnému přenosu točivého momentu^{23,27}.

Obr. 10 Lamelová třecí spojka²².

Pojistné spojky využíváme k protekci strojních celků před přetížením a následným možným defektem některých součástí. Nežádoucí jsou i taková zatížení, u kterých dochází k pružným deformacím součástí a tím i narušení chodu stroje. Spojky nejsou schopny přenést příliš vysoký krouticí moment a hnací a hnaná část se začnou vzájemně protáčet. Po klesnutí momentu na únosnou mez se znova začne přenášet krouticí moment. U spojek s rozrušitelným členem je třeba vložit nový pojistný člen. Jako pojistný člen se používají střižné kolíky (obr. 11), které jsou namáhané na stříh. Kolíky se vyrábí z oceli, litiny, mědi, mosazi nebo plastů².

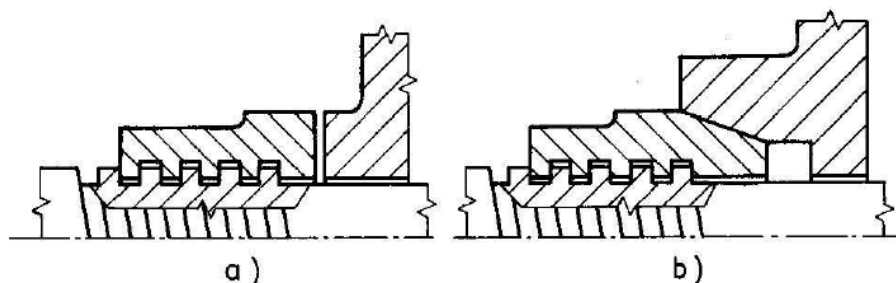
Obr. 11 Použití střižného kolíku².

Rozběhové spojky se používají u takových strojních celků, kde je požadován plynulý rozběh hnané části. Využívané mohou taky být u strojů, u kterých je třeba, aby došlo k přenosu krouticího momentu, až při určitých otáčkách hnací části. Spojky se zapínají automaticky odstředivou silou, která tlačí spojkové segmenty na buben spojky a pomocí tření mezi těmito součástmi dochází k přenosu momentu. Mezi rozběhové spojky s neřízeným záběrem patří všechny, u kterých není bráněno třecím segmentům, aby přišly do styku s bubnem nebo kotoučem spojky. K přenosu momentu dochází tedy hned po rozběhu součástí. U spojek s záběrem řízeným pružinami (obr. 12) dochází ke zpoždění rozběhu. Třecí odstředivé členy jsou napojeny na předpjaté pružiny a dotknou se třecích ploch až tehdy, když odstředivá síla těchto prvků přemůže sílu pružin. Do té doby se hnací část rozbíhá bez zatížení. Rozběhové spojky najdou využití u malých motocyklů nebo řetězových pil².

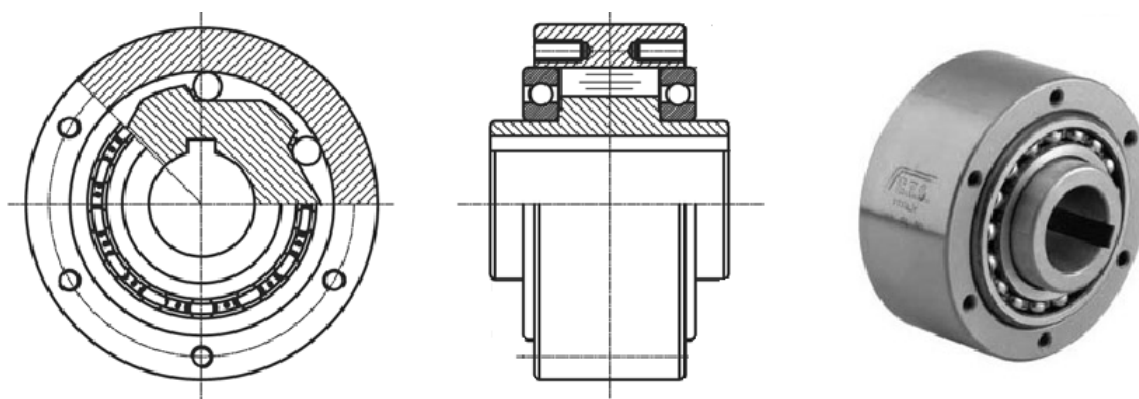

Obr. 12 Rozběhová spojka¹⁶.

Volnoběžné spojky umožňují spojení hnacího a hnaného hřídele v jednom směru otáčení. V momentě, kdy hnaná část začne předbíhat, se spojení automaticky přeruší. Když se hnací hřídel otáčí pomaleji, než hřídel hnaná, funguje jako brzda a to může vést k defektu hnacího stroje. Z hlediska konstrukce můžeme tyto spojky dělit na radiální a axiální. Axiální volnoběžná spojka má využití především u strojů s nízkým krouticím momentem. Hnací elementem je šroub s pohybovým závitem a maticí, která má čelní nebo kuželovou třecí plochu (obr. 13). Pokud se šroub otáčí v jednom směru, nastane posuv matice směrem k hnané části a dojde ke kontaktu třecích ploch. U radiálních volnoběžných spojek (obr. 14) je rozsah využití mnohem větší než u spojek axiálních. Tyto spojky mohou přenášet malý i větší točivý moment. Důležitým spojovacím členem jsou válečky, uložené ve vnitřní části volnoběhu. Používá se i metoda, kdy jsou válečky uloženy ve vnější části volnoběhu, tato metoda ale není užívaná často z důvodu obtížnější výroby. Hnací část těchto spojek může být jak vnitřní, tak i vnější^{2,23}.

Obr. 13 Šroub s maticí s třecí plochou: a) čelní, b) kuželovou².

Obr. 14 Volnoběžná radiální spojka od firmy Matis¹⁴.

1.2 Specifikace součástí „kotouč spojky“

Zadanou součástí je hnaný kotouč křížové radiální spojky, který je navržen pro menší otáčky a zatížení. Výkres součásti (příloha 1) je navržen s ohledem na pracovní podmínky součásti. Zahrnuje všechny informace žádoucí ke splnění funkce a co nejdelší životnosti kotouče.

1.2.1 Funkčnost součásti

Jedná se o rotační součást s funkčním průchozím nábojem, kde je třeba dbát na drsnost povrchu. V náboji je drážka pro pero o šířce 8P9. Polohu tohoto pera, tedy i hnaného hřídele, zajišťuje šroub, který se našroubuje do závitové díry M4-6H. Drážka pro pero byla navržena podle normy ČSN 02 2507. U vnější funkční plochy je důležité obrobít plochu na danou drsnost. Na čelní ploše součásti je drážka, která zaručuje tvarový styk s prostředním členem sestavy a na jejích plochách bude vznikat smykové tření. U drážky je tedy kladen důraz na její šířku, drsnost povrchu a zamezení opotřebení jejích ploch dalšími povrchovými úpravami.

1.2.2 Technologičnost konstrukce

Technologičnost konstrukce myslíme souhrn technických a ekonomických vlastností, které musí splnit požadavky na funkci, spolehlivost a životnost výrobku. Tyto všechny aspekty je třeba respektovat nejúspornější možnou metodou.

Technologičnost součásti vychází z těchto kritérií:

- tvar součásti je třeba řešit s ohledem na postup výroby,
- volený materiál musí být ideální pro zaručení maximální životnosti součásti,
- plochy určené k obrábění by měly být navrženy tak, aby nebylo zapotřebí speciálních technologií,
- konstrukce má být řešena s ohledem použití vhodných ploch jako základen,
- součást by měla být řešena pro využití co nejvíce normalizovaných dílů,
- přesnost a drsnost by se neměly volit větší, než je nutné pro zajištění funkce výrobku,
- součást má mít co nejmenší obrobené plochy,
- čím větší je sériovost výroby, tím je třeba klást větší důraz na jednoduchost montáže³².

Požadovaná série výroby je 1 000 vyrobených součástí. Jedná se tedy o výrobu o menší sérii. Kotouč spojky nemá žádné tvarově složité plochy a je tedy možné tuto součást vyrobit pomocí dostupných technologií. Nejnížší hodnotou přesnosti na výkresu je IT 7, jedná se o plochu, do které bude nasazen hnaný hřídel. Tuto přesnost zajistíme pomocí technologie vystružování (tab. 1). Netolerované rozměry jsou stanoveny podle norem ISO 8015, ISO 2768mK.

Nejnižší hodnotou drsnosti na zadané součásti je $R_a = 0,8$. Tuto hodnotu řešíme u ploch drážky na čele součásti a docílíme jí pomocí broušení. Další plochou, kde je kladen důraz na drsnost $R_a = 1,6$ je otvor, do kterého bude zasunut hnaný hřídel spojky. Vytvoření této plochy s patřičnou drsností bude realizováno pomocí technologie vystružování.

Tab. 1 Dosahované parametry přesnosti obrobených ploch danými technologiemi¹⁰.

Metoda obrábění		Přesnost rozměrů IT		Drsnost plochy Ra [μm]	
		Střední	Rozsah	Střední	Rozsah
Vnější rotační plochy	<i>Soustružení</i>				
	hrubování	13	11 až 14	25	12,5 až 50
	dokončování	10	9 až 11	3,2	1,6 až 12,5
	<i>Broušení</i>				
	hrubování	10	9 až 11	1,6	0,8 až 3,2
	dokončování	5	5 až 6	0,4	0,2 až 0,8
Vnitřní rotační plochy	<i>Soustružení</i>				
	hrubování	12	11 až 13	25	12,5 až 50
	dokončování	10	9 až 12	3,2	1,6 až 12,5
	Vyhrubování	9	9 až 11	3,2	1,6 až 3,2
	Vystružování	8	7 až 9	1,6	0,8 až 3,2
	<i>Vnitřní broušení</i>				
	hrubování	9	9 až 11	1,6	1,6 až 3,2
	dokončování	7	5 až 7	0,8	0,4 až 1,6
Rovinné plochy	<i>Frézování</i>				
	hrubování válc. frézou	12	10 až 13	25	12,5 až 50
	dokončování válc. frézou	10	9 až 11	3,2	1,6 až 6,3
	<i>Hoblování/Obrážení</i>				
	hrubování	12	12 až 13	50	25 až 100
	dokončování	10	9 až 11	6,3	3,2 až 12,5
	<i>Broušení</i>				
	hrubování	10	9 až 11	1,6	1,6 až 3,2
	dokončování	7	5 až 7	0,8	0,4 až 1,6

1.3 Technologie obrábění použité při výrobě součástí

Řezání – je nejpoužívanějším způsobem dělení tyčového materiálu. Ten se dělí na požadovanou délku polotovaru s daným přídatkem na obrábění.

Soustružení – jedná se o nejpoužívanější metodu obrábění. Je to technologie využitelná pro vyrobení součástí rotačního charakteru. Nástroje se používají převážně jednobřité. Soustružit můžeme vnější a vnitřní válcové, kuželové i tvarové plochy, rovinné čelní plochy a zápichy. Na soustruzích také lze vykonat i další technologie jako je vrtání, vyvrtávání, vystružování, řezání závitů, vroubkování, válečkování, hlazení, leštění a další. Hlavní, tedy rotační pohyb koná obrobek. Přímocarář posuvový pohyb koná nástroj^{5,10}.

Obrážení – je využíváno pro obrobení rovinných ploch jednobřitým nástrojem. Hlavní, přímocarář pohyb je vykonáván nástrojem. Při jeho vstupu do obrobku dochází k nárazům. Jako hlavní metody lze uvést svislé obrážení a vodorovné obrážení¹⁰.

Frézování – při této technologii je materiál obrobku odebírán břity rotujícího nástroje. Posuvový pohyb koná častěji obrobek. U moderních strojů lze už ale nastavit posuvové pohyby ve všech směrech. Jako dvě základní metody se označují frézování čelní a válcové. Frézování se může lišit ve smyslu rotace nástroje vzhledem k obrobku (sousledné, nesousledné)¹⁰.

Broušení – je abrazivní metoda obrábění používaná pro součásti, kde je žádoucí dosáhnout vysoké přesnosti ploch a jakosti povrchu. Dá se říci, že broušení je nejpoužívanější dokončovací metodou ve strojírenské praxi. Tvary nástrojů a jejich materiál mají mnoho variant. Brousicí kotouče jsou tvořeny zrnny. Technologie broušení je rozsáhlý pojem a má mnoho různých metod¹⁰.

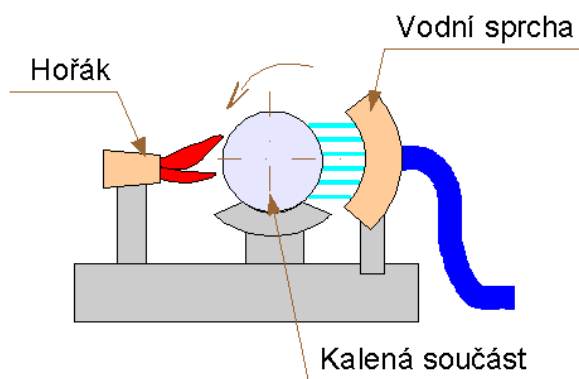
Vrtání, vyhrubování, vystružování – tyto metody jsou využívány pro obrábění válcových děr. Parametry díry jsou ovlivněny rozměry a vlastnostmi nástroje, které mají většinou dva a více břitů. Hlavní a posuvový pohyb koná nástroj. Vyhrubování a vystružování se pak využívá pro díry s většími požadavky na přesnost¹⁰.

1.4 Kooperace použité při výrobě součásti

Kooperacemi jsou myšleny operace z technologického postupu, které jsou prováděny externě u jiného dodavatele.

Povrchové kalení - tato metoda se uplatňuje u strojních součástí, u kterých je zapotřebí, aby odolávali opotřebení a byly houževnaté. Daným způsobem se povrch součásti zakalí, tím vznikne tvrdá vrstva na povrchu a jádro zůstane houževnaté. Kalení probíhá prudkým ohřevem do požadované hloubky (obvykle 2 až 3 mm) a následuje zakalení, při kterém vzniká martenzitická struktura. Nejpoužívanějšími metodami povrchového kalení jsou indukční kalení a kalení plamenem.

Pro řešenou součást bude povrchové kalení provedeno plamenem. U této metody se pro ohřev využívá acetylen-kyslíkových hořáků. Jelikož je teplo rychle odváděno do jádra, musí následovat neprodleně ochlazení sprchou (obr. 15) nebo v lázni²⁹.

Obr. 15 Schéma povrchového kalení plamenem²⁵.

2 NÁVRH POLOTOVARU

Polotovary může být buď normalizovaný, nebo nenormalizovaný. Mezi normalizované polotovary patří tyče, dráty, plechy, trubky a další tyče různých profilů určené normou. Jako nenormalizované polotovary určujeme např. výkovky, odlitky, svařence, výlisky. Zvolený polotovary je třeba vybrat s ohledem na ekonomickou stránku. Důraz je kladen na co nejmenší spotřebu materiálu¹³.

Pro tento postup výroby byl zvolen typ polotovaru přířez.

2.1 Materiál polotovaru

Pro polotovary byl zvolen materiál 12 050.1. Jedná se o konstrukční nelegovanou ocel k zušlechťování. Materiál normalizačním žháním získává požadované vlastnosti (tab. 3) Ocel je vhodná pro povrchové kalení indukční nebo plamenem. Tento materiál se využívá zejména pro čepy, šrouby, ojnice, ozubená kola, klikové hřídele nebo spojky. Svařitelnost této oceli je díky chemickému složení (tab. 2) velmi obtížná. Označení 12 050.1 odpovídá značení oceli podle normy ČSN 42 0002:78. Dále se tento materiál označuje jako C45E+N podle normy ČSN EN 10027 nebo bývá označen jako 1.1191 podle ČSN EN 10027-2:95²⁷.

Tab. 2 Chemická složení oceli 12 050 v hmotnostních procentech³¹.

C	Mn	Si	Cr	Ni	Cu	P	S
0,42÷0,5	0,5÷0,8	0,17÷0,37	max. 0,25	max. 0,3	max. 0,3	max. 0,4	max. 0,4

Normalizační žháním probíhá při teplotách 840 až 870 °C a ochlazuje se na vzduchu.

Tab. 3 Mechanické vlastnosti oceli 12 050 po normalizačním žháním¹.

Průměr polotovaru	R _{e min} [MPa]	R _{m min} [MPa]	A _{min} [%]
D _p ≤ 16	340	620	14
16 < D _p ≤ 100	305	580	16
100 < D _p ≤ 250	275	560	16

Zjištěna byla i hodnota obrobiteľnosti pro tento materiál, která se označuje jako 13b.

2.2 Rozměry polotovaru

Pro získání požadovaného tvaru a jakosti součásti, při dodržení výrobní tolerance, je třeba zvolit polotovary, který má dostatečné přídavky materiálu na obrábění. Zvolené přídavky mají vliv na ekonomii výroby vzhledem ke ztrátám materiálu. Při větší sériovosti výroby se volí přídavky menší než u kusové nebo malosériové výroby³².

Abychom mohli stanovit rozměry polotovaru, je třeba znát přídavek na délku a přídavek materiálu na průměr obrobku.

Přídavek na délku obrobku:

Tento rozměr je většinou volen dle zkušeností konstruktéra. Je potřeba brát ohled na možnou nepřesnost řezu při dělení tyče. Jako dostatečný přídavek na dělení byla zvolena délka přídavku Δl=3 mm.

Délka polotovaru:

$$L_p = L_o + \Delta l \quad (1)$$

kde: L_p[mm] - délka polotovaru,
L_o [mm] - délka obrobku,

Δl [mm] - přídavek na délku obrobku.

$$L_p = 70 + 3 = 73 \text{ mm}$$

Přídavek na průměr obrobku:

$$\Delta d = 0,05 \cdot D_o + 2 \quad (2)$$

kde: Δd [mm] - přídavek na průměr obrobku,
 D [mm] - průměr obrobku.

$$\Delta d = 0,05 \cdot 66 + 2 = 5,3 \text{ mm}$$

Průměr polotovaru:

$$D_p = D_o + \Delta d \quad (3)$$

kde: D_p [mm] - průměr polotovaru,
 D_o [mm] - průměr obrobku,
 Δd [mm] - přídavek na průměr obrobku.

$$D_p = 66 + 5,3 = 71,3 \text{ mm}$$

Tento vypočtený průměr tyčí není v nabídce firmy Feron, a.s. pro materiál 12 050.1. Jako průměr polotovaru byl tedy zvolen nejbližší nižší normovaný průměr tyče nabízený zmíněnou firmou.

Výchozím polotovarem byla zvolena kruhová ocelová tyč válcovaná za tepla o průměru 70 mm dle normy ČSN EN 10060. Mezní úchylka při normální přesnosti je ± 1 mm. Přídavek na obrábění lze označit jako dostatečný. Tyče budou děleny na délku polotovaru 73 mm. Polotovarem je tedy tyč kruhová Ø 70-73 ČSN EN 10060.

2.3 Výpočet spotřeby materiálu

Tento výpočet je velmi důležitý při posouzení ekonomičnosti výroby. Při postupu výroby, kdy se z daného polotovaru snažíme vyrobít finální obrobek, vznikají ztráty při dělení materiálu, obrábění součásti a z nevyužitého konce tyče⁹.

2.3.1 Volba délky tyče

Je třeba zvolit vhodnou délku tyče o průměru Ø 70 ČSN EN 10060 – 12 050.1. Tyče jsou dodávány v délkách 3,6 a 9 metrů.

Výpočet pro tyč o délce 3 metry pro výrobní sérii 1 000 ks:

Počet polotovarů z jedné tyče:

$$N_p = \frac{L_t}{L_p + t} \quad (4)$$

kde: N_p [ks] - počet polotovarů z jedné tyče,
 L_t [mm] - délka tyče,
 L_p [mm] - délka polotovaru,
 t [mm] - šířka prořezu pilovým pásem.

$$N_p = \frac{3000}{73 + 0,9} = 40,6 \doteq 40 \text{ ks}$$

Potřebný počet tyčí:

$$N_t = \frac{N}{N_p} \quad (5)$$

kde: N_t [ks] - počet tyčí pro sérii,
 N [ks] - výrobní série,
 N_p [mm] - počet polotovarů z jedné tyče.

$$N_t = \frac{1000}{40} = 25 \text{ ks}$$

Hmotnost tyčí:

$$H = (N_t \cdot L_t) \cdot m \quad (6)$$

kde: H [kg] - hmotnost tyčí pro sérii,
 N_t [ks] - potřebný počet tyčí,
 L_t [m] - délka tyče,
 m [kg] - hmotnost metr dlouhé tyče o $\varnothing 70$ ČSN EN 10060 – 12 050.1.
 Zjištěno z katalogu firmy Feron a.s.⁴.

$$H = (25 \cdot 3) \cdot 30,2 = 2\,265 \text{ kg}$$

Cena tyčí:

$$E = H \cdot B \quad (7)$$

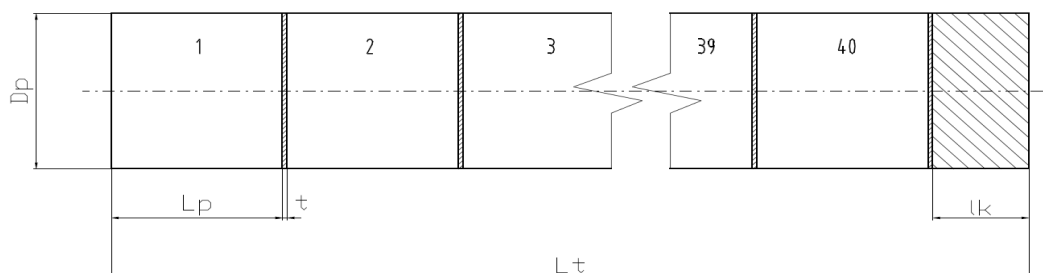
kde: E [Kč] - cena tyčí pro sérii,
 H [kg] - hmotnost tyčí pro sérii,
 B [Kč] - cena oceli za kilogram (z katalogu firmy Feron a.s. k 15. 3. 2013)⁴.

$$E = 2\,265 \cdot 29,48 = 66\,772 \text{ Kč}$$

Tab. 4 Porovnání tyčí různých délek z hlediska ekonomičnosti pro sérii 1 000 ks.

Délka tyče [mm]	Počet kusů z jedné tyče [ks]	Počet tyčí [ks]	Hmotnost tyčí [kg]	Cena [Kč]
3 000	40	25	2 265	66 772
6 000	81	13	2 355,6	69 433
9 000	121	9	2 446,2	72 114

Z tabulky 4 lze vyhodnotit, že po finanční stránce je nejvýhodnější varianta s objednáním tyčí o délce 3 metry. Tato varianta je také výhodná z hlediska snadnější dopravy a skladnosti tyčí. Na obrázku 16 je naznačeno schéma dělení tyče.

Obr. 16 Schéma dělení tyče⁹.

2.3.2 Výpočet koeficientu využití materiálu

S pomocí programu Autodesk Inventor Professional 2013 byly vypočítány hodnoty hmotnost polotovaru ($Q_p = 2,205 \text{ kg}$) a hmotnost hotové součásti ($Q_s = 0,723 \text{ kg}$).

Norma spotřeby materiálu na kus:

$$N_m = Q_s + q_k + q_o + q_d \quad (8)$$

kde: N_m [kg] - norma spotřeby materiálu,
 Q_s [kg] - hmotnost hotové součásti,
 q_k [kg] - ztráta materiálu z nevyužitého konce tyče,
 q_o [kg] - ztráta materiálu při obrábění,
 q_d [kg] - ztráta materiálu při dělení tyče.

$$N_m = 0,723 + 0 + 1,482 + 0,027 = 2,232 \text{ kg}$$

Délka nevyužitého konce tyče:

$$l_k = L_t - N_p \cdot (L_p + t) \quad (9)$$

kde: l_k [mm] - délka nevyužitého konce tyče,
 L_t [mm] - délka tyče,
 N_p [ks] - počet polotovarů z jedné tyče,
 L_p [mm] - délka polotovaru,
 t [mm] - šířka prořezu.

$$l_k = 3000 - 40 \cdot (73 + 0,9) = 44 \text{ mm}$$

Délka konce tyče je menší než délka polotovaru pro výrobu kotouče spojky. Přesto nebude tato hodnota započtena do celkových ztrát materiálu. Odřezky o délce 44 mm budou uskladněny pro jejich další možné využití v jiných montážích. Hodnota ztráty materiálu z konce tyče q_k je tedy rovna nule a tím bude zvýšena produktivita výroby.

Ztráta materiálu vzniklá obráběním:

$$q_o = Q_p - Q_s \quad (10)$$

kde: q_o [kg] - ztráta materiálu vzniklá obráběním,
 Q_p [kg] - hmotnost polotovaru,
 Q_s [kg] - hmotnost hotové součásti.

$$q_o = 2,205 - 0,723 = 1,482 \text{ kg}$$

Ztráta materiálu vzniklá dělením:

$$q_d = \frac{\pi \cdot D_p^2 \cdot t}{4} \cdot \rho \cdot 10^{-6} \quad (11)$$

kde: q_d [kg] - ztráta materiálu vzniklá dělením,
 D_p [mm] - průměr polotovaru,
 t [mm] - šířka prořezu,
 ρ [kg·dm⁻³] - hustota oceli.

$$q_d = \frac{\pi \cdot 70^2 \cdot 0,9}{4} \cdot 7,85 \cdot 10^{-6} = 0,027 \text{ kg}$$

Celková ztráta materiálu:

$$z_m = q_k + q_o + q_d \quad (12)$$

kde: z_m [kg] - celková ztráta materiálu,
 q_k [kg] - ztráta materiálu z nevyužitého konce tyče,
 q_o [kg] - ztráta materiálu při obrábění,
 q_d [kg] - ztráta materiálu při dělení tyče.

$$z_m = 0 + 1,482 + 0,027 = 1,509 \text{ kg}$$

Koeficient využití materiálu:

$$k_m = \frac{Q_s}{N_m} \quad (13)$$

kde: k_m [-] - koeficient využití materiálu,
 Q_s [kg] - hmotnost hotové součásti,
 N_m [kg] - norma spotřeby materiálu.

$$k_m = \frac{0,723}{2,232} = 0,324$$

Koeficient využití materiálu by měl pro větší série dosahovat mezí 0,4 až 0,8. Vypočtená hodnota $k_m = 0,324$ se nenachází v příslušných mezích. Je tomu tak díky velké spotřebě materiálu při obrábění. Výhodnou variantou se jeví změna charakteru polotovaru z přířezu na výkovek. Požadovaná série je ale poměrně malá a náklady na zakoupení výkovek by byly pravděpodobně větší.

3 NÁVRH TECHNOLOGIE VÝROBY

Technologický postup je základní dokument, určující potřebné podmínky potřebné pro zhotovení součásti. Jedná se o část výrobního postupu, která obsahuje činnost strojů a nástrojů, potřebných k tvorbě výrobku. Postup musí být stručně a jasně sestaven a měl by obsahovat:

- výrobní prostředky (stroje, nástroje, měřidla a jiné pomůcky),
- sled operací,
- sériovost výroby,
- technologické podmínky,
- jednotlivé operační rozměry,
- finanční ohodnocení za odvedenou práci,
- strojní časy pro jednotlivé operace^{9,11}.

3.1 Stroje

Výrobní stroje je třeba zvolit jak podle technologických vlastností stroje, tak podle ekonomického hlediska. Parametry strojů jsou uvedeny v příloze 3.

Pásová pila ARG200 – při vybírání stroje pro dělení materiálu jsou nejdůležitějšími aspekty pracovní výkon, cena a maximální možný průměr tyče na dělení. Z tohoto hlediska je nejvýhodnější variantou pásová pila ARG200 (obr. 17) od firmy Pilous.

K této pile je třeba zakoupit podávací zařízení. Tím byl zvolen válečkový dopravník M 200. Jedná se o standardní válečkový dopravník o délce 3 m běžně používaný v kombinaci s pásovými pilami ARG130 a ARG200.

Obr. 17 Pásová pila ARG200¹⁸.

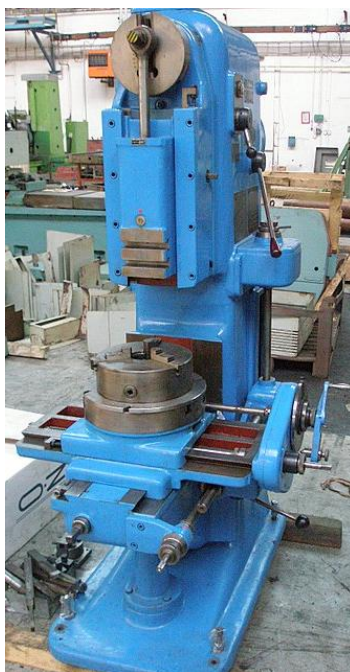
Soustruh SN32 – pro soustružnické operace byl zvolen soustruh SN32 (obr. 18). Tento stroj je určen hlavně pro výrobu hřídelových a přírubových součástí. Soustruh tohoto typu je určen pro kusovou výrobu nebo střední série. Jde o univerzální stroj, který je jednoduše ovladatelný. Stroj SN32 poskytuje dostatečné řezné podmínky pro obrábění všech běžně používaných materiálů. Velké vrtání vřetene zdůrazňuje tuhost konstrukce a umožňuje obrábět součásti upnuté mezi hroty až do hmotnosti 130 kg, což u této velikosti soustruhů

nebývá běžné. Se seřazením výměnných kol lze řezat veškeré druhy závitů: metrické, palcové a modulové²⁸.

Obr. 18 Hrotový soustruh SN32²⁸.

Obrážkač HOV16 – pro operaci, ve které je zapotřebí zhotovit drážku pro pero, byl zvolen stroj HOV16 (obr. 19). Jedná se o svislou obrážku určenou pro obrážení obrobků rotačního i hranolovitého tvaru. Tento stroj najde uplatnění v kusové nebo střední výrobě. Důležitým parametrem při vybírání tohoto stroje byla obrážecí výška, která splňuje podmínky pro danou operaci²⁴.

Obr. 19 Svislá obrážkač HOV16²⁴.

Frézka FGV32 – konzolová, vertikální frézka, jejímiž hlavními vlastnostmi jsou velká robustnost, spolehlivost a velký řezný výkon. Frézka FGV32 (obr. 20) je vhodná jak pro kusovou, tak i pro sériovou výrobu. Tento stroj slouží pro celou řadu operací. Tuhost stojanu a geometrická přesnost zajišťují vysokou kvalitu povrchu i při obrábění nástroji

ze slinutých karbidů. Stroj má široký rozsah posuvů a otáček. Vřetenová hlava s vertikálním vřetenem a výsunem pinoly dovoluje vrtání i u šikmých otvorů⁷.

Obr. 20 Konzolová frézka FGV32¹².

Bruska BPH320A – jedná se o rovinnou vodorovnou brusku s příčným i podélným posuvem stolu. Bruska BPH320A (obr. 21) je určena pro broušení rovinných nebo profilových rovinných ploch obrobků. Obrobky je možno upínat na elektromagnetickou desku, která je umístěná na pracovním stole. Tento stroj se používá v kusové, malosériové nebo středně sériové výrobě. Rychlost a posuv stolu je možné plynule měnit²¹.

Obr. 21 Rovinná bruska BPH320A²¹.

3.2 Nástroje a měřidla

Pro zakoupení nástrojů k soustružení a frézování byl vybrán dodavatel Pramet Tools, s.r.o., od kterého byly použity katalogy pro soustružení a frézování^{19,20}. Pro vrtací operace byly navrženy nástroje od společnosti BOS HK a.s.³. Pro dělení materiálu byl zvolen pilový pás od firmy ECOCUT⁶. Obrážecí nůž a držák obrážecího nože byly vybrány od výrobce Strojírny Poldi Kladno¹⁵. Brousící kotouč byl vybrán z katalogu firmy Tyrolit³⁰.

Pro přehlednost byly sepsány listy nástrojů, pro jednotlivé operace (tab. 5-11). Všechny nástroje jsou seřazeny podle sledu pracovního postupu (tab. 12). Obrazové zdokumentování a doporučené strojní podmínky nástrojů jsou uvedeny v příloze 4. Povlakované materiály břitových destiček jsou detailně rozebrány v příloze 5.

Tab. 5 List nástrojů pro operaci 01/01.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N1	Pilový pás 2490x20x0,9 M42 4z	-	ECOCUT	Jedná se o bimetalický pilový pás s velkou životností. Je přímo určen pro námi zvolený stroj ARG200. Je to univerzální pás, který je vhodný pro dělení profilů do průměru 100mm.

Tab. 6 List nástrojů pro operaci 03/03.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N2,N3	Soustružnický nůž DCLNR 20/20 K 12	CNMG 120408 E-FM a CNMG 120408 E-RM	Pramet Tools	Nástroj má ideální rozměry pro upnutí do suportu soustruhu. Nůž s negativní geometrií, který je vhodný pro vnější soustružení. Destičky byly zvoleny z doporučených typů ke zvolenému nástroji. Byla zvolena destička z materiálu 9230, která je vhodná i pro polohrubování a soustružení na čisto. Destička s utvářečem RM je určena pro hrubovací práce.
N4	Středící vrták A4 ČSN 22 1110	-	BOS HK	Klasický středící vrták tvaru A bez pojistného kužele, sloužící k navrtáním středícího otvoru pod úhlem 60°.
N5	Vrták 20x205 ČSN 22 1121	-	BOS HK	Šroubovitý vrták s válcovou stopkou z rychlořezné oceli. Jedná se o stabilní vrták s dlouhou trvanlivostí břitů. Vhodný pro běžné vrtání do kovu.
N6	Výhrubník 23,7x281 ČSN 22 1482	-	BOS HK	Šroubovitý výhrubník s třemi břity a s kuželovou stopkou MORSE. Materiál nástroje je rychlořezná ocel. Slouží k opracování předvrtaných otvorů. Tříbřité provedení zajišťuje přesnou kruhovitost.
N7	Výstružník 24x268 ČSN 22 1431	-	BOS HK	Výstružník strojní se zuby ve šroubovici a s kuželovou stopkou MORSE. Materiál nástroje je rychlořezná ocel. Slouží k přesnému vystružení vyhrubovaného otvoru.
N8	Soustružnický nůž S25T-CSKPR 12	SPMR 120308E-48	Pramet Tools	Nástroj má ideální rozměry pro upnutí do suportu soustruhu. Nůž s pozitivní geometrií, který je vhodný pro vnitřní soustružení. Byla zvolena destička z materiálu 9230, která je vhodná i pro hrubování či polohrubování.

Tab. 7 List nástrojů pro operaci 04/04.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N2	Soustružnický nůž DCLNR 20/20 K 12	CNMG 120408 E-FM	Pramet Tools	Viz Tab. 3.2
N9	Soustružnický nůž DDJNR 20/20 K11	DNMG 110404 E-FF	Pramet Tools	Nástroj má ideální rozměry pro upnutí do suportu soustruhu. Nůž s negativní geometrií, který je vhodný pro vnější soustružení. Byla zvolena destička z materiálu 8016, která je vhodná i pro dokončování.

Tab. 8 List nástrojů pro operaci 06/06.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N10	Obrázeč nůž 8x18x150 ČSN 22 3681	-	Strojírny Poldi	Klasický drážkovací obrázeč nůž z rychlořezné oceli HSS. Pro tento nůž je určený normalizovaný držák o rozměrech 32x32 mm.

Tab. 9 List nástrojů pro operaci 09/09.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N11	Stopková fréza 10A1R020B16C- SAP11D	APKX 1103PDER-M	Pramet Tools	Stopková fréza do rohu, která má stopku typu Weldon. Pro frézy tohoto typu jsou normalizovány držáky s typem upínání Weldon. VBD byla zvolena z doporučených typů ke zvolenému nástroji. Byla zvolena destička z materiálu 8016, která je vhodná i pro hrubování.
N12	Stopková fréza 10N1R027B16 SSD09-A	SDEW 090308EN	Pramet Tools	Stopková fréza se stopkou typu Weldon slouží ke srážení hran pod úhlem 45°. VBD byla zvolena z doporučených typů ke zvolenému nástroji. Byla zvolena destička z materiálu 8016.

Tab. 10 List nástrojů pro operaci 10/10.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N13	Vrták 3,3x65 ČSN 22 1121	-	BOS HK	Viz Tab. 3.2
N14	Strojní závitník ČSN 22 3043-6700-M4	-	BOS HK	Jedná se o strojní závitník, vhodný pro řezání metrického závitu do zušlechtné oceli s pevností do 800 N/mm ² .

Tab. 11 List nástrojů pro operaci 13/13.

ČÍSLO	NÁSTROJ	VBD	VÝROBCE	POPIS
N15	Brousicí kotouč 205x13x31,75 89A 80 J8 AV217	-	Tyrolit	Brousicí kotouč pro rovinné broušení, který je možno použít jak na nelegované, nízkolegované tak i vysokolegované oceli. Broušené plochy můžou být nekalené i kalené, ale musí být chlazený.

Zvolená měřidla (tab. 12) byly vybrány z katalogu produktů firmy Kinex a.s.⁸, která se zabývá výhradně měřidly pro průmyslové využití ve strojírenství.

Tab. 12 Měřidla použitá při výrobě.

MĚŘIDLO	ROZSAH MĚŘENÍ [mm]	DĚLENÍ STUPNICE [mm]	OBRAZOVÉ ZNÁZORNĚNÍ
Posuvné měřítko digitální DIN 862	0-150	0,01	
Posuvné měřítko ČSN 251238	0-150	0,05	
Mezní válečkový kalibr 24H7 - DIN 7162	-	-	
Mezní závitový trn metrický M4-6H – DIN 7164	-	-	

3.3 Pracovní postup pro výrobu součásti

Tab. 13 Pracovní postup – rámcový.

Pracovní postup - rámcový			
Součást: Kotouč spojky		Číslo výkresu: Příloha 1	
Materiál 12 050.1	Polotovár: Ø70-73 ČSN EN 10060	Hrubá hmotnost: 2,205 kg	Čistá hmotnost: 0,723 kg
Číslo operace	Pracoviště, typ stroje	Popis práce	Nástroje, měřidla
01/01	Pásová pila ARG200 05967	Řezat materiál Ø 70 na délku 73	Pilový pás 2490x20x0,9 M42 4z
02/02	OTK 09863	Kontrolovat Ø 70, 73	Posuvné měřítko digitální DIN 862

FSI VUT	BAKALÁŘSKÁ PRÁCE	List 31

03/03	Soustruh SN32 04125	Upnout za Ø7 0 do skličidla Zarovnat čelo Soustružit na Ø 66 v délce 20 Navrtat středící důlek A4-8 Vrtat díru Ø 20 Vyhrubovat díru na Ø 23,7 Vystružit díru Ø 24H7 hotově Soustružit Ø 40 v délce 10 Srazit hrany	Soustružnický nůž DCLNR 20/20K12 s VBD CNMG 120408 E-FM Středící vrták A4 ČSN 22 1110 Vrták 20x205 ČSN 22 1121 Výhrubník 23,7x281 ČSN 22 1482 Výstružník 24x268 ČSN 22 1431 Soustružnický nůž S25T-CSKPR 12 s VBD SPMR 120308E-48 Posuvné měřítko ČSN 25 1238
04/04	Soustruh SN32 04125	Upnout za Ø 66/15 do skličidla Zarovnat čelo hotově na délce 70 Hrubovat na Ø 43 v délce 50 Soustružit na Ø 42h8 v délce 50 hotově Srazit hrany	Soustružnický nůž DCLNR 20/20 K 12 s VBD CNMG 120408 E-FM Soustružnický nůž DDJNR 20/20 K11 s VBD DNMG 110404 E-FF Posuvné měřítko ČSN 25 1238
05/05	OTK 09863	Kontrolovat Ø 66, Ø 42h8, Ø 24H7, Ø 40, 70, 50, 10	Posuvné měřítko digitální DIN 862 Mezní válečkový kalibr 24H7 - DIN 7162
06/06	Obrážka HOV16 04921	Upnout obrobek do skličidla Obrázet drážka 8P9	Obrázeční nůž 8x18x150 ČSN 22 3681 Posuvné měřítko ČSN 25 1238
07/07	OTK 09863	Kontrolovat 8P9	Posuvné měřítko digitální DIN 862
08/08	Ruční pracoviště 09421	Odjehlit Rýsovat drážku 15 (+0,1,-0,05) a polohu M4-6H	
09/09	Frézka FGV32 05227	Upnout obrobek do skličidla a přípevnit pomocí upínek Frézovat drážku 15 (+0,1,-0,05) s přídavkem 0,2 na broušení Srazit hrany	Stopková fréza 10A1R020B16C- SAP11D s VBD APKX 1103PDER-M Stopková fréza 10N1R027B16 SSD09-A s VBD SDEW 090308EN Posuvné měřítko ČSN 25 1238
10/10	Frézka FGV32 05227	Upnout obrobek podle rýsování Vrtat díru Ø 3,3 pro závit M4-6H Řezat závit M4-6H	Vrták 3,3x65 ČSN 22 1121 Strojní závitník ČSN 22 3043-6700-M4 Posuvné měřítko ČSN 25 1238
11/11	OTK 09863	Kontrolovat 15 (+0,1,-0,05), M4-6H	Posuvné měřítko digitální DIN 862 Mezní závitový trn – metrický M4- 6H – DIN 7164
12/12	Kalírna	Povrchové kalit označená místa (kooperace)	
13/13	Bruska BPH320A 05621	Upnout na elektromagnetickou desku Brousit drážku 15 (+0,1,-0,05) hotově	Brousící kotouč 205x13x31,75 89A 80 J8 AV217 Posuvné měřítko ČSN 25 1238
14/14	OTK 09863	Kontrolovat 15 (+0,1,-0,05)	Posuvné měřítko digitální DIN 862
15/15	Expedice	Konzervace a balení po 1 ks	
Datum: 12. 4. 2013		Zhotovil: Vít Borek	Schválil:

3.4 Operační návodky

Operační návodky slouží ke zpřehlednění zvolených parametrů pro obrábění pro jednotlivé operace výroby. Obsahují informace o šířce záběru, zvoleném nástroji a hlavně o strojním čase.

Názorný výpočet strojního času: soustružení na Ø 66 v délce 20 (operace 03/03).

Dráha nástroje:

$$L = l_n + l + l_p \quad (14)$$

kde: L [mm]- dráha nástroje,
 l_n [mm] - náběh nástroje,
 l [mm] - délka obrábění,
 l_p [mm] - přeběh nástroje.

$$L = 2 + 20 + 0 = 22 \text{ mm}$$

Otáčky nástroje:

$$n = \frac{10^3 \cdot v_c}{\pi \cdot D} \quad (15)$$

kde: n [min^{-1}]- otáčky nástroje,
 v_c [$\text{m} \cdot \text{min}^{-1}$] - řezná rychlost,
 D [mm] - obráběný průměr.

$$n = \frac{10^3 \cdot 175}{\pi \cdot 70} = 795,8 \text{ min}^{-1} \doteq 800 \text{ min}^{-1}$$

Jednotkový strojní čas:

$$t_{AS} = \frac{L \cdot i}{n \cdot f} \quad (16)$$

kde: L [mm]- dráha nástroje,
 i [-]- počet třísek,
 n [min^{-1}]- otáčky nástroje,
 f [mm] - posuv na otáčku.

$$t_{AS} = \frac{22 \cdot 1}{800 \cdot 0,25} = 0,11 \text{ min}$$

Veškeré údaje o parametrech obrábění (řezná rychlost, posuv na otáčku, otáčky, šířka záběru ostří, počet třísek atd.) pro všechny operace jsou rozepsány v návodkách (Příloha 2). Jednotkové strojní časy pro zmíněné jsou uvedeny v tab. 14.

U vedlejšího času t_{AV} záleží na mnoha okolnostech a postupu výroby. Tato hodnota je ovlivněna například počtem upnutí, měření nebo výměn nástroje. Stanovují se měřením nebo odborným odhadem za pomoci normativních tabulek. Pro daný úkol byl určen pro každou obráběcí operaci vedlejší čas $t_{AV} = 0,8$. t_{AS} , který je zatím jen orientační a bude se měnit po měření provedeném při výrobě.

Celkový čas na výrobu součásti:

$$t_A = t_{AS} + t_{AV} \quad (17)$$

kde: t_A [min] - jednotkový čas,
 t_{AS} [min] - celkový strojní čas,
 t_{AV} [min] - celkový vedlejší čas.

$$t_A = 8,94 + 7,16 = 16,1 \text{ min}$$

Tab. 14 Jednotkové časy obráběcích operací.

Číslo operace	Název stroje	Jednotkový strojní čas t_{AS} [min]	Vedlejší čas t_{AV} [min]	Jednotkový čas t_A [min]
01/01	Pásová pila ARG200	1,12	0,9	2,02
03/03	Hrotový soustruh SN32	3,07	2,46	5,53
04/04	Hrotový soustruh SN32	1,14	0,91	2,05
06/06	Svislá obrážkač HOV16	0,8	0,64	1,44
09/09	Konzolová frézka FGV 32	2,25	1,8	4,05
10/10	Konzolová frézka FGV 32	0,1	0,08	0,18
13/13	Rovinná bruska BPH320A	0,46	0,37	0,83
Celkový strojní čas všech operací		8,94	7,16	16,1

4 EKONOMICKÉ ZHODNOCENÍ

Ekonomické zhodnocení je nejdůležitější výstupní údaj o dané sérii. Pro danou sérii 1 000 ks byly spočítány náklady do kterých je zahrnuta cena polotovarů, kooperací, nástrojů, měřidel, náklady na provoz strojů a jejich obsluhu.

4.1 Náklady na materiál

Jako polotovar byla zvolena kruhová tyč Ø 70-73 ČSN EN 10060. Jako nejvýhodnější varianta byla zvolena varianta s objednáním tyčí o délce 3 metry. Těchto tyčí pro danou sérii je zapotřebí zakoupit 25 a náklady na tuto objednávku činí 66 772 Kč. Výpočty pro zmíněné údaje jsou uvedeny v kapitole 2.3.1.

4.2 Náklady na kooperaci

K dosažení požadovaných vlastností materiálu na dané ploše součásti byla zvolena metoda povrchového kalení plamenem. Tato operace bude vykonána externě firmou, která se danou problematikou zabývá. Po konzultaci s odborníky z firmy KOMAP DĚDOV s.r.o. (www.komap.cz) byla cena, vzhledem k požadované sérii 1 000 ks, zvolena na 18 Kč za provedení operace na jedné součásti.

Celkové náklady za provedení kooperace pro celou sérii 1 000 ks činí tedy 18 000 Kč.

4.3 Náklady na nástroje a měřidla

V tabulce 15 jsou vypsány použité druhy nářadí při obráběcích operacích s výjimkou upínacích zařízení. Ceny nářadí byly vypsány z katalogů nebo e-shopů výrobců jednotlivých produktů. Trvanlivost břitvových destiček je dána výrobcem – pro hrubovací operace je dána trvanlivost 20 minut a pro dokončovací operace 15 minut. Trvanlivosti nástrojů pro vrtací operace byly odečteny z normativních tabulek. Trvanlivost obrážecího nože a brousicího kotouče byly zvoleny odhadem, stejně jako počet možných naostření nástroje pro vybrané nářadí. Broušení nářadí, které je levné nebo nemá hodnotu času v záběru příliš velkou, se nebere v potaz, protože by tato činnost byla kontraproduktivní. Celkový čas nástroje v záběru platí pro zhotovení úkonu na jednom obrobku.

Tab. 15 Parametry použitého nářadí.

Druh nástroje	Označení	Cena [Kč]	Trvanlivost [min]	Celkový čas nástroje v záběru [min]	Počet břitů/možných naostření nástroje [-]
VBD	CNMG 120408E-FM	203	15	0,383	4 bř.
	CNMG 120408E-RM	203	20	0,695	4 bř.
	DNMG 110404E-FF	203	15	0,333	4 bř.
	SPMR 120308E-48	199	20	0,06	4 bř.
	APKX 1103PDER-M	255	20	2	2 bř.
	SDEW 090308-EN	179	20	0,25	4 bř.
Držák VBD	DCLNR 2020K12	1 854	-	-	-
	DDJNR 2020K11	1 854	-	-	-
	S25T-CSKPR 12	2 510	-	-	-
	10A1R020B16C-SAP11D	3 357	-	-	-
	10N1R027B16-SSD09-A	3 302	-	-	-
Ostatní	Středící vrták A4	65,7	12	0,097	-
	Vrták Ø 20	263,7	35	0,91	5
	Výhrubník Ø 23,7	1229,8	35	0,576	10
	Výstružník Ø 24	727	40	1,14	10
	Obrážecí nůž 8x18x150	973	120	0,8	2
	Vrták Ø 3,3	7,74	10	0,08	-
	Závitník M4-6H	153	15	0,02	-
	Brousící kotouč 89A	121	30	0,464	-
	Pilový pás	308,1	30	1,12	-

Aby mohly být určeny náklady na zakoupení nástrojů, je potřeba spočítat jejich množství nutné pro zhotovení požadované série. K tomu je zapotřebí užití vzorce:

Počet nástrojů:

$$N_N = \frac{N \cdot t_{OB}}{T_N \cdot i_N} \quad (18)$$

kde: N_N [ks] - počet nástrojů pro danou sérii,
 N [ks] - výrobní série,
 t_{OB} [min] - čas nástroje v záběru,
 T_N [min] - trvanlivost nástroje,
 i_N [-] - počet použití jednoho nástroje.

Vzorový příklad: výpočet požadovaného množství vyměnitelných břitových destiček CNMG 120408E-FM.

$$N_{N1} = \frac{1000 \cdot 0,383}{15 \cdot 4} = 6,38 \div 7 \text{ ks}$$

V tabulce 16 jsou jednotlivě zapsány náklady na nástroje pro celou sérii 1 000 ks. Aby se předešlo zbytečnému zastavení výroby, je nutné k vypočítanému množství nástrojů

přikoupit nástroje, které budou využity v případě nečekaného poškození (v tab. 16 vždy za znaménkem +).

Tab. 16 Náklady na nástroje pro požadovanou sérii.

Druh nástroje	Označení	Celkový čas nástroje v záběru pro sérii [min]	Počet nástrojů pro sérii [ks]	Cena [Kč]
VBD	CNMG 120408E-FM	383	7+3	2 030
	CNMG 120408E-RM	695	9+3	2 436
	DNMG 110404E-FF	333	6+2	1 624
	SPMR 120308E-48	60	1+2	597
	APKX 1103PDER-M	2 000	50+10	15 300
	SDEW 090308-EN	250	4+2	1 074
Držák VBD	DCLNR 2020K12	-	2+1	5 562
	DDJNR 2020K11	-	1+1	3 708
	S25T-CSKPR 12	-	1+1	5 020
	10A1R020B16C-SAP11D	-	1+1	6 714
	10N1R027B16-SSD09-A	-	1+1	6 604
Ostatní	Středící vrták A4	97	9+1	657
	Vrták Ø 20	910	6+2	2 110
	Výhrubník Ø 23,7	576	2+1	3 690
	Výstružník Ø 24	1 140	3+1	2 908
	Obrážecí nůž 8x18x150	800	4+1	4 865
	Vrták Ø 3,3	80	8+2	77
	Závitník M4-6H	20	2+2	612
	Brousící kotouč 89A	464	16+4	2 420
	Pilový pás	1 096	19+1	6 162
celkem				74 170

Z tabulky 16 je vidět, že největší náklady u nástrojů přijdou na břitové destičky pro frézování drážky a na držáky břitových destiček.

K nákladům na nářadí je ještě třeba přičíst náklady na zakoupení měřidel. K technickým kontrolním operacím byly zvoleny digitální posuvná měřítka, závitový trn a válečkový kalibr. Ke každému pracovišti bude zakoupeno ještě jedno posuvné měřítko klasické. V tabulce 17 je uvedeno množství měřidel a náklady na jejich zakoupení.

Tab. 17 Náklady na měřidla.

Název měřidla	Cena za jeden kus [Kč]	Množství [ks]	Cena [Kč]
Posuvné měřítko	299	6	1 794
Posuvné měřítko digitální	947	2	1 948
Mezní závitový kalibr	479	2	958
Mezní závitový trn	683	2	1 366
celkem			6 102

Celkově cena za nástroje a měřidla činí 80 272 Kč.

4.4 Náklady na provoz strojů

Vzhledem k dané velikosti série je zbytečné přikupovat více strojů pro jednotlivé operace, protože využití strojů by bylo malé.

V tabulce 18 jsou uvedeny náklady na elektřinu spotřebovanou při běhu strojů. Každý stroj má rozdílný příkon, a tak je hodnota spotřebované energie spočítána pro každé pracoviště jednotlivě. Pro daný úkol byla zvolena cena jedné kilowatthodiny na 4,50 Kč. Doba běhu stroje pro jednu součást je navýšena o 50 % z důvodu běhu stroje při seřizování nebo běhu stroje „na prázdko“ tedy v situaci, kdy stroj je zapnut, aniž by nástroj byl v záběru.

Tab. 18 Náklady na provoz strojů.

Stroj	Příkon stroje [kW]	Doba běhu stroje pro jednu součást [min]	Cena provozu na hodinu [Kč]	Cena provozu pro celou sérii [Kč]
Pásová pila ARG200	1,05	1,68	4,75	133
Soustruh SN32	4	6,32	18	1 896
Obrázečka HOV16	1,5	1,2	6,75	136
Frézka FGV32	5,5	3,53	24,75	1 456
Bruska BPH320A	4	0,69	18	207
			celkem	3 828

Náklady na energii, nutnou k provozu strojů, činí přibližně 4 000 Kč.

4.5 Náklady na mzdy pracovníků

Pro každé pracoviště byl zvolen jeden pracovník. To znamená, že ke každému stroji bude přidělen jeden dělník. Počítáno je ale také se zámečnickým pracovníkem a pracovníkem odborné kontroly.

Do placeného času dělníka patří čas jednotkový t_{AC} (čas pro zhotovení součásti), čas dávkový t_{BC} (příprava pracoviště, vyzvednutí si náradí apod.) a čas směnový t_c (úklid pracoviště a osobní potřeby)¹⁷.

Ke spočítání celkového času pracovníka pro vyrobení jednoho kusu na daném stroji bylo použito těchto vzorců:

Vzorový příklad výpočtu potřebného času k vykonání operace na pásové pile.

Koeficient přírážky směnového času:

$$k_C = \frac{T_{SM}}{T_{SM} - t_c} \quad (19)$$

kde: k_C [-] - koeficient přírážky směnového času,
 T_{SM} [min] - celkový čas směny,
 t_c [min] - směnový čas.

$$k_C = \frac{480}{480 - 40} = 1,09$$

Do směnového času je počítáno 20 minut na úklid pracoviště a 20 minut na osobní potřeby.

Jednotkový čas s přírážkou směnového času:

$$t_{AC} = t_A \cdot k_C \quad (20)$$

kde: t_{AC} [min] - jednotkový čas s přírážkou směnového času,
 t_A [min] - jednotkový čas,
 k_C [-] - koeficient přírážky směnového času.

$$t_{AC} = 1,12 \cdot 1,09 = 1,22 \text{ min}$$

Dávkový čas s přírážkou směnového času:

$$t_{BC} = t_B \cdot k_C \quad (21)$$

kde: t_{BC} [min] - dávkový čas s přírážkou směnového času,
 t_B [min] - dávkový čas,
 k_C [-] - koeficient přírážky směnového času.

$$t_{BC} = 0,14 \cdot 1,09 = 0,15 \text{ min}$$

Čas potřebný k vykonání operace:

$$t_{OP} = t_{AC} \cdot t_{BC} \quad (22)$$

kde: t_{OP} [min] - čas potřebný k vykonání operace,
 t_{AC} [min] - jednotkový čas s přírážkou směnového času,
 t_{BC} [min] - dávkový čas s přírážkou směnového času.

$$t_{OP} = 1,22 \cdot 0,15 = 1,37 \text{ min}$$

Ke spočítání celkové mzdy bylo třeba znát ještě další důležité informace. Plat za vykonání operace bude hodnocen podle obtížnosti obsluhy stroje. Dávkový čas byl taktéž odhadnut dle zkušeností a dostupných informací. V tabulce 19 je zmíněn také pracovní čas v hodinách, který značí dobu na vykonání jedné operace pro celou sérii 1 000 kusů.

Tab. 19 Náklady na mzdy pracovníků.

Název pracoviště dělніка	Jednotkový čas [min]	Dávkový čas [min]	Mzda za odpracovanou hodinu[Kč]	Pracovní čas [hod]	Celková mzda [Kč]
Pásová pila ARG200	1,12	0,14	100	22,8	2 280
Soustruh SN32	4,21	1,2	150	96	14 400
Obrázečka HOV16	0,8	0,22	120	18,5	2 220
Frézka FGV32	2,35	0,75	150	56,3	8 445
Bruska BPH320A	0,46	0,25	150	12,8	1 920
Ruční pracoviště	-	1	120	16,7	2 005
Pracoviště OTK	-	1,3	120	21,7	2 605
				celkem	33 875

Na pokrytí mezd pracovníkům za odvedenou práci je potřeba 33 875 Kč.

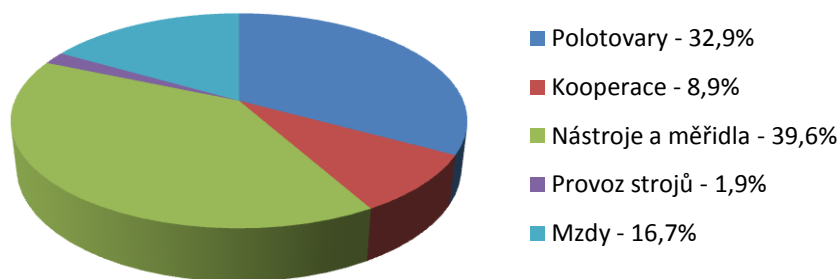
4.6 Celkové náklady

Pro výrobní sérii 1 000 kusů byly sečteny celkové finance, do kterých se počítá s náklady na materiál, provoz strojů, výplaty pracovníkům, nástroje a měřidla. V následující tabulce 20 jsou všechny tyto náklady vyčísleny a na obr. 22 jsou graficky porovnány.

Tab. 4.5 Náklady na výrobu (hodnoty v tabulce jsou uvedeny v Kč).

Náklady na materiál	Náklady na kooperaci	Náklady na nástroje a měřidla	Náklady na provoz strojů	Náklady na mzdy pracovníků	Celkové náklady
66 772	18 000	80 272	3 828	33 875	202 747

Náklady na výrobu

Obr. 22 Grafické znázornění nákladů na výrobu.

Aby byla série výhodná, musí být stanovena cena za vyrobenou součást. Cena za kus by měla být taková, aby firma díky této ceně měla co největší zisk, ale musí být stanovena i výhodně pro zákazníka. Aby byly pokryty náklady 202 747 Kč, musel by každý kus stát alespoň 203 Kč. Cena za kus byla stanovena téměř na čtyřnásobek výrobní ceny, tedy 800 Kč.

5 DISKUSE

Výroba kotouče spojky bude realizována pomocí konvenčních technologií. Postup byl vytvořen s ohledem na to, že série by byla vyráběna menší firmou do 20 pracovníků. U malých firem není vždy možné používat vyspělé technologie díky nedostatku financí, ale kdyby daná firma vlastnila stroj nebo stroje, díky kterým by bylo možné uskutečnit výrobu CNC, bylo by to ku prospěchu hned z několika důvodů. Hlavní výhodou je že by se zmenšil počet operací a pohyb součástí po pracovištích, tím i celkový výrobní čas. V důsledku by to znamenalo, že by se snížily náklady na mzdy dělníků a celkový čas pro výrobu celé série by se zmenšil na zlomek času výroby série pomocí konvenčních technologií. Pokud firma chce být konkurenceschopná a přizpůsobivá novým trendům na trhu, měla by občas investovat do technologií, které znamenají širší spektrum objednávek a zlepšení jména firmy.

Zvoleným polotovarem je přířez. Avšak pro splnění účelů by mohl být zvolen i charakter polotovaru jako výkovek. Jaká varianta je výhodnější nebylo v této práci číselně ověřeno a bylo rozhodnuto podle dostupných informací a úvahy konstruktéra.

V samotné výrobě je také několik náhradních variant pro jednotlivé úkony. Prvním tématem k diskuzi může být, zda operaci na frézce, kde je řezán závit M4, by nebylo lepší vykonat na stojní vrtačce. V zájmu co nejméně operací (tudiž i kratšího výrobního času) byla zvolena varianta vykonání operace na frézce. Náhradní varianty se nabízí i pro upnutí obrobku na frézce pomocí přípravku neboť není jasné, jaký vliv na funkční plochu bude mít sevření obrobku do čelistí. Náhradní variantou pro sražení hran u drážky na čele může být vykonání úkonu na ručním pracovišti pomocí pilníků.

Ideálním krokem, pro zjištění lepší varianty, by bylo odzkoušení těchto úkonů na několika kusech. Nicméně zvolené varianty, které nejsou závazné a mohou se měnit, byly vybrány podle nejlepšího úsudku.

ZÁVĚR

Zadáním této práce bylo vypracovat technologii výroby pro součást kotouč spojky o velikosti série 1 000 kusů. Po úvodní teoretické části bylo stěžením práce: návrh polotovaru, strojů a nástrojů, díky kterým byl sestaven technologický postup. Následuje výpočet strojních časů, potřebných k sestavení výrobních návodek, a ekonomické zhodnocení zvoleného postupu.

V této práci bylo dosaženo následujících výsledků:

- jako polotovar byla zvolena kruhová tyč válcovaná za tepla o průměru 70 mm. Tyče budou dodávány v délce 3 metry a následně děleny na délku 73 mm. Materiálem polotovaru je konstrukční nelegovaná ocel k zušlechťování 12 050.1. Využití materiálu bylo vyčísleno na hodnotu 32,4%,
- pro výrobu součásti bylo zvoleno 15 operací, z kterých je u 7 použito třískové obrábění,
- po vypočítání a sečtení výrobních a vedlejších časů byl vyčíslen jednotkový čas pro vyrobení jedné součásti na 16,1 minuty,
- ve zhodnocení z hlediska financí bylo vypočítáno, že velkou část nákladů tvoří náklady na nářadí, konkrétně tedy 80 272 Kč což činí 39,6% z celkových nákladů 202 747 Kč. Dalšími náklady, které byly zahrnuty do celkové částky, jsou náklady na materiál (32,9%), kooperace (8,9%) mzdy pracovníkům (16,7%) a na elektrickou energii nutnou k provozu strojů, které činí pouhé 1,9%, což je v celkovém hodnocení zanedbatelné,
- výrobní cena jednoho kusu je přibližně 203 Kč, aby byla výroba zakázky výhodná byla stanovena cena za kus na 800 Kč.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Bohdan Bolzano *Přehled vlastností oceli C 45* [online]. 1998-2004 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: http://prirucka.bolzano.cz/cz/technicka-podpora/techprir/tycovaocel/EN10083/Prehled_vlast_C45/
2. BOLEK, Alfred a Josef KOCHMAN. *Části strojů: 1. svazek*. Praha: STNL, 1989. 776 s. ISBN 04-202-89.
3. BOS HK a.s. *Katalog BOS HK a.s.* [online]. 2011 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.bos-teplce.cz/sortiment/dokumenty/>
4. Feron a.s. *Sortimentní katalog* [online]. 2013 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.ferona.cz/cze/katalog/search.php>
5. HUMÁR, Anton. *Technologie I - Technologie obrábění - 1. část*. Studijní opory. VUT-FSI Brno, ÚST, Odbor technologie obrábění. 2003. [online]. [vyd.2011-03-16]. Dostupné z: http://ust.fme.vutbr.cz/obrabeni/opory-save/TI_TO-1cast.pdf
6. Karas s.r.o. *Pilové pásy na kov* [online]. 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.pilove-pasy.cz/pilove-pasy-na-kov/>
7. *Katalog tvářecích a obráběcích strojů* [online]. Svaz výrobců a dodavatelů strojírenské techniky, 2002 [cit. 2013-03-29]. Dostupný z WWW: <http://ust.fme.vutbr.cz/obrabeni/vyuka/katalog/>
8. Kinex a.s. *Katalog originálních měřících strojů* [online]. 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://kinmtg.com/images/Downloads/MTG-katalog-2013.pdf>
9. KOČMAN, K. a PERNIKÁŘ, J. *Ročníkový projekt II- obrábění* [online]. Studijní opory pro podporu samostudia v oboru "Strojírenská technologie" BS studijního programu "Strojírenství". VUT v Brně, FSI, 2002, 27 s. Dostupné z: <http://ust.fme.vutbr.cz/obrabeni/?page=opory>.
10. KOČMAN, Karel a Jiří PROKOP. *Technologie obrábění*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. 270 s. ISBN 80-214-1996-2.
11. KOČMAN, Karel. *Speciální technologie: Obrábění*. 3. přeprac. dopl. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2004. 227 s. ISBN 80-214-2562-8.
12. KOVO Litomyšl, s.r.o. *Frézování*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.kovolitomysl.cz/clanky/technologie/frezovani/>
13. LIDMILA, Zdeněk a Emil SVOBODA. *Strojírenská technologie*. 1. Vyd. Brno: [s.n.], 2007. 250 s. ISBN 978-80-7231-220-7.
14. Matis s.r.o. *Strojní součásti* [online]. 2012 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.matis.cz/data/pdf-katalogy/Katalog%202008%20Strojni%20soucasti%20Artron/katalog%20matis%202009%20na%20web.pdf>
15. MT Nástroje. *Obrážecí nože drážkovací* [online]. 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://www.i-zavitniky.cz/i-zavitniky/eshop/49-1-Soustruznicke-noze/1247-4-drazkovaci-22-368>
16. Multimoto. *Spojky* [online]. 2011 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.multimoto.cz/?spojky,46>

17. NĚMEC, Vladimír. *Projektový management*. 1. Vyd. Praha: Grada, 2002. 182 s. ISBN 80-247-0392-0.
18. Pilous. *Pásové pily na kov* [online]. 2011 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.pilous.cz/>
19. Pramet tools s.r.o. *Katalog frézování 2012* [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.pramet.com/download.php?id=72>
20. Pramet tools s.r.o. *Katalog soustružení 2012* [online]. 2012 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.pramet.com/download.php?id=80>
21. Procházka – Moravec prodej a opravy brousicích strojů. *Brusky na plocho*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://opravybrusek.cz/stroje/BPH320A/>
22. ROLLINGER, Mirek. Motorkari.cz. *Technika motocyklu - 11. část - spojka* [online]. 2006 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.motorkari.cz/clanky/jak-na-to/technika-motocyklu-11.-cast-spojka-3524.html>
23. *Stavba a provoz strojů 1: Hřídelové spojky*. 2007, 28 s. Dostupné z: http://www.spssol.cz/~vyuka/PREDMETY/SPS/hridelove_spojky.pdf
24. Stroje Svoboda s.r.o. *Obrázek*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.strojesvoboda.cz/katalog.php?page=DETAIL&katalog=Stroje/Obr%C3%A1%C5%B5E%C4%8Dka&key=&id=3217&ids=3254&o=1>
25. *Strojírenství - vše k maturitě*. [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://strojirenstvi-stredni-skola.blogspot.cz>
26. *Stromag Brno*. [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.stromag.cz/cs/c/spojky/stromag-periflex.htm>
27. SVOBODA, Pavel. *Základy konstruování*. Vyd. 3., upr. a dopl. Brno: CERM, 2009, 234 s. ISBN 978-80-7204-633-1.
28. TST Servis a.s. *Univerzální hrotový soustruh TRENS řady SN32*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.trens.cz/sn32.php>
29. TumliKOVO. *Povrchové kalení* [online]. 2010 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.tumlikovo.cz/povrchove-kaleni/>
30. Tyrolit. *Katalog skladových výrobků* [online]. 2012 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: http://www.techcentrum.cz/editor/filestore/File/tyrolit_a4_2012_cz_final.pdf
31. Ústav technologie obrábění. In: *Ocel 12 050* [online]. [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: http://ust.fme.vutbr.cz/tvareni/databaze_modelu_soubory/ocel_12050.3.pdf
32. ZEMČÍK, Oskar. *Technologické procesy* [online]. VUT v Brně, FSI, 2002, 54 s. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z WWW: <http://ust.fme.vutbr.cz/obrabeni/opory-save/TechnProcesy.pdf>
33. Citace: citovat je snadné. *Generátor citací* [online]. 2009 [cit. 2013-05-05]. Dostupné z: <http://www.citace.com/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Zkratka	Jednotka	Popis
CNC	[-]	computer numerical control
OTK	[-]	odbor technické kontroly
VBD	[-]	vyměnitelná břitová destička

Symbol	Jednotka	Popis
A_{min}	[%]	minimální tažnost
B	[Kč]	cena oceli 12 050.1 za kg
D	[mm]	obráběny průměr
D_o	[mm]	průměr obrobku
D_p	[mm]	průměr polotovaru
E	[Kč]	cena tyčí pro sérii
H	[kg]	hmotnost tyčí pro sérii
I_N	[-]	počet použití jednoho nástroje
L	[mm]	dráha nástroje
L_o	[mm]	délka obrobku
L_p	[mm]	délka polotovaru
L_T	[mm]	délka tyče
M	[Nm]	krouticí moment
N	[ks]	Výrobní série
N_m	[kg]	norma spotřeby materiálu
N_N	[ks]	počet nástrojů pro sérii
N_p	[ks]	počet polotovarů z jedné tyče
N_t	[ks]	počet tyčí pro sérii
Q_p	[kg]	hmotnost polotovaru
Q_s	[kg]	hmotnost součásti
R_a	[μ m]	střední aritmetická hodnota drsnosti
R_{emin}	[MPa]	minimální mez kluzu
R_{mmin}	[MPa]	minimální mez pevnosti
T_N	[min]	trvanlivost nástroje
T_{SM}	[min]	čas směny
f	[mm]	posuv na otáčku
i	[-]	počet třísek
k_c	[-]	koeficient přirážky směnového času
k_m	[-]	koeficient využití materiálu
l	[mm]	délka obrábění
l_k	[mm]	délka nevyužitého konce tyče
l_n	[mm]	náběh nástroje
l_p	[mm]	přeběh nástroje

m	[kg]	hmotnost metr dlouhé tyče
n	[min ⁻¹]	otáčky nástroje
q_d	[kg]	ztráta materiálu při dělení tyče
q_k	[kg]	ztráta materiálu z nevyužitého konce tyče
q_o	[kg]	ztráta materiálu při obrábění
t	[mm]	šířka prořezu pilovým pásem
t_A	[min]	jednotkový čas
t_{AC}	[min]	jednotkový čas s přírážkou směnového času
t_{AS}	[min]	strojní čas
t_{AV}	[min]	vedlejší čas
t_B	[min]	dávkový čas
t_{BC}	[min]	dávkový čas s přírážkou směnového času
t_C	[min]	směnový čas
t_{OB}	[min]	čas nástroje v záběru
t_{OP}	[min]	čas potřebný k vykonání operace
v_c	[m.min ⁻¹]	řezná rychlost
z_m	[kg]	celková ztráta materiálu
Δd	[mm]	přídavek na průměr obrobku
Δl	[mm]	délka přídavku
ρ	[kg.dm ⁻³]	hmotnost polotovaru
φ	[rad]	úhel pootočení

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1	Výkres součásti
Příloha 2	Operační návodky
Příloha 3	Stroje
Příloha 4	Nástroje
Příloha 5	Povlakované materiály

Operační návodka pro operaci 03/03.

Celkový strojní čas

PŘÍLOHA 2 (2/4) - OPERAČNÍ NÁVODKY

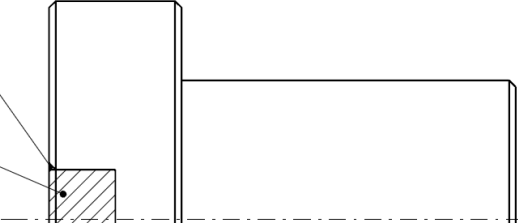
Operační návodka pro operaci 04/04.

Výrobní návodka							Součást: Kotouč spojky			
Materiál: 12 050.1		Stroj: Soustruh SN 32		Číslo operace: 04/04			List 1/1			
L – délka obrábění [mm] D – průměr obrábění [mm], i – počet třísek [-], a_p – šířka záběru ostří [mm], f – posuv na otáčku [mm], n – otáčky [min^{-1}], v_c – řezná rychlost [$\text{m} \cdot \text{min}^{-1}$], t_{AS} – strojní čas [min].										
Pozice	Popis práce	Výrobní pomůcky	L	D	i	a_p	f	n	v_c	t_{AS}
1	Zarovnat čelo na délce 70	N2	23	-	1	1,5	0,25	850	175	0,108
2	Hrubovat na $\varnothing 43$ v délce 50	N3	52	70	2	6,75	0,4	350	70	0,695
3	Soustružit	N9	52	43	1	0,5	0,12	1300	175	0,333
			Celkový strojní čas							1,14

Operační návodka pro operaci 06/06.

Operační návodka pro operaci 09/09.

Výrobní návodka							Součást: Kotouč spojky			
Materiál: 12 050.1		Stroj: Frézka FGV 32		Číslo operace: 09/09			List 1/1			
							L – délka obrábění [mm] D – průměr obrábění [mm], i – počet třisek [-], a_p – šířka záběru ostří [mm], f – posuv na otáčku [mm], n – otáčky [min^{-1}], v_c – řezná rychlost [$\text{m} \cdot \text{min}^{-1}$], t_{AS} – strojní čas [min].			
Pozice	Popis práce	Výrobní pomůcky	L	D	i	a_p	f	n	v_c	t_{AS}
1	Frézovat drážku 15 (+0,1,-0,05) s přídavkem 0,2 na broušení	N11	75	-	4	5	0,15	1000	30	2
2	Srazit hrany 1x45°	N12	75	-	1	1,5	0,3	1000	30	0,25
			Celkový strojní čas							2,25

Operační návodka pro operaci 10/10.

Operační návodka pro operaci 13/13.

Výrobní návodka							Součást: Kotouč spojky			
Materiál: 12 050.1		Stroj: Bruska BPH320A		Číslo op.: 13/13			List 1/1			
							L – délka obrábění [mm] D – průměr obrábění [mm], i – počet třisek [-], a_p – šířka záběru ostří [mm], f – radiální posuv [mm], n – otáčky [min^{-1}], v – rychlost posuvu stolu [$\text{m} \cdot \text{min}^{-1}$], t_{AS} – strojní čas [min].			
Pozice	Popis práce	Výrobní pomůcky	L	D	i	a_p	f	n	v	t_{AS}
1	Brousit plochu drážky 15	N15	168	-	2	0,05	0,01	-	20	0,232
2	Brousit plochu drážky 15	N15	168	-	2	0,05	0,01	-	20	0,232
			Celkový strojní čas							0,464

PŘÍLOHA 3 (1/3) - STROJE

Parametry soustruhu SN32 (firma TST Servis).

Parametr	M.j.	Hodnota
Oběžný průměr nad ložem	mm	330
Oběžný průměr nad suportem	mm	168
Oběžný průměr nad vybráním lože	mm	520
Vrtání vřetene	mm	52
Vnitřní kužel		Morse 6
Otáčky vřetene /Počet stupňů	ot/min.	14-2500 / 16
Vzdálenost mezi hroty (VH)	mm	750 – 1000
Zdvih příčného suportu	mm	250
Zdvih nožového suportu	mm	140
Podélné /příčné posuvy	mm.ot-1	0,025-3,2/0,012-1,6
Výkon hlavního motoru	kW	4,0
Průměr / zdvih pinoly koníku	mm	70 / 180
Hmotnost stroje podle VH	kg	1540- 1620

Parametry obrázečky HOV16 (firma Kovosvit).

obrážecí výška	160 mm
průměr stolu	320 mm
svislý pohyb stolu	270 mm
příčný pohyb stolu	320 mm
podélný pohyb stolu	200 mm
vzdálenost nože od stojanu	265 mm
vzdálenost nože od vedení smýkadla	100 mm
max. vzdálenost upínací plochy stolu od spodního konce vedení smýkadla	270 mm
max. vzdálenost nože od upínací plochy	280 mm
příčné vychýlení smýkadla	5°
počet rychlostí smýkadla	3
počet dvojzdvihů za minutu	71-112-180
max. průtažná síla	350 kg
posuvy podélné i příčné v rozsahu	0,1-0,6 mm
elektromotor pro pohon stroje	1,5 kW
rozměr stroje: šířka x délka	930x1200 mm
váha stroje	1050 kg

PŘÍLOHA 3 (2/3) - STROJE

Parametry frézky FGV32 (firma Obráběcí stroje Olomouc, s.r.o.).

HLAVNÍ TECHNICKÉ ÚDAJE			
		N	R
Ø pracovního vřetena	mm	130	140
Rozsah otáček pracovního vřetena	min ⁻¹	102 500	103 000
Výsuv pracovního vřetena (W)	mm	800	560
Upínací kuel pracovního vřetena		ISO 50	
Výkon pohonu vřetena	kW	37,0	
Příčné přestavení stolu (X)	mm	2 000, 2 500, 3 000, 3 500	
Svislé přestavení vřeteníku (Y)	mm	1 600, 2 000, 2 500	
Podélné přestavení stojanu (Z)	mm	1 000, 1 250, 1 600	
Upínací plocha stolu	mm	1 600 x 1 800, 1 800 x 2 240	
Maximální hmotnost obrobku	kg	12 000	
Rozsah pracovních posuvů (osy X, Y, Z, W)	mm.min ⁻¹	16 000	
Rozsah pracovních posuvů (osa B)	min ⁻¹	0,0031,5	
Rychloposuv (osy X, Y, Z, W)	mm.min ⁻¹	10 000	
Rychloposuv (osa B)	min ⁻¹	2,0	
Celkový příkon stroje	kVA	86,0	
Rozměry stroje			
délka	mm	7 300	
řřka	mm	6 350	
vřka	mm	4 550	
Hmotnost stroje	kg	24 500	
Pracovní rozsah			
Pojezdy			
podélný osa X	mm		850
příčný osa Y	mm		300
svislý osa Z	mm		420
Max. zatření stolu	kg		300
Pracovní stůl			
Upínací plocha	mm		320 x 1 250
Pracovní posuv			
osa X	mm.min ⁻¹		20900
osa Y	mm.min ⁻¹		20900
osa Z	mm.min ⁻¹		5,7250
Rychloposuv			
osa X	mm.min ⁻¹		1 635
osa Y	mm.min ⁻¹		1 635
osa Z	mm.min ⁻¹		460
Vřeteno			
Kuelová dutina	ISO		50
Rozsah otáček	min ⁻¹		31,51 400
Počet stupňů otáček			12
Vřsuv pinoly			75
Natočení vřeteníku	°		±45
Vřkon hlavního motoru	kW		5,5
Stroj			
Celkový příkon	kVA		7,3
Rozměry			
délka	mm		2 700
řřka	mm		1 970
vřka	mm		2 100
Hmotnost	kg		2 760

PŘÍLOHA 3 (3/3) - STROJE

Parametry brusky BPH320A (firma TOS Hostivař).

Max. šířka broušení	320 mm
Max. délka broušení	1000 mm
Upínací plocha stolu	320 x 1000 mm
Výkon hlavního elektromotoru	4 kW
Rozměry délka x šířka x výška	4100 x 1750 x 2125 mm
Hmotnost stroje	3200 kg
Největší zatížení stolu	2,8 kN
Pojezd osy X	1060 mm
Pojezd osy Y	350 mm
Pojezd osy Z	420 mm
Celkový příkon	6,8 kVA

Parametry pily ARG200 (firma Pilous, s.r.o.).

HLAVNÍ MOTOR		400 V, 50 Hz 0,75 / 0,95 kW
HLAVNÍ MOTOR verze F		
MOTOR ČERPADLA		400 V, 50 Hz 0,09 kW
RYCHLOST PÁSU		40 / 80 m/min
RYCHLOST PÁSU verze F		
ŘEZNÉ ROZSAHY	[mm]	90° 45° 60°
	φ	200 160 100
	a a	200 130 60
	a×b a	245x150 160x130 105x60
NATOČENÍ RAMENE		
PILOVÝ PÁS		2490x20x0,9
PRŮMĚR VODÍCÍCH KOL PILOVÉHO PÁSU		300 mm
PRACOVNÍ VÝŠKA SVĚŘÁKU		900 mm
OLEJ V TLUMÍCÍM SYSTÉMU		Hydraulický olej PARAMOL HM 46
NÁDRŽ CHLADÍCÍ KAPALINY		přibližně 15 litrů
ROZMĚRY STROJE		1350×660×1450
HMOTNOST STROJE		190 kg

PŘÍLOHA 4 (1/10) - NÁSTROJE

Soustružnický nůž DCLNR 2020 K 12 (firma Pramet Tools, s.r.o.).

DCLNR/L

VNĚJŠÍ SOUSTRUŽENÍ - ISO D
VONKAJŠIE SÚSTRUŽENIE - ISO D

147-150, 223

γ_1° - úhel čela / uhol čela γ_2° - úhel sklonu ostří / uhol sklonu rezní hrany

NŮŽ PRO VNĚJŠÍ SOUSTRUŽENÍ / NŮŽ PRE VONKAJŠIE SÚSTRUŽENIE

ISO	F/L	Rozměry / Rozmery [mm]	kg	ND	VBD VRD								
		$h=h_1$	b	f	l_1	l_{max}			γ_1°	γ_2°			
DCLNR/L 1616 H 09	• / •	16	16	20	100	25			-6	-6	0,20	DC09	CNM. 0903.-E
DCLNR/L 2020 K 09	o / o	20	20	25	125	25			-6	-6	0,40	DC09	CNM. 0903.-E
DCLNR/L 2525 M 09	• / •	25	25	32	150	25			-6	-6	0,70	DC09	CNM. 0903.-E
DCLNR/L 2020 K 12	• / •	20	20	25	125	30			-6	-6	0,40	DC12	CNM. 1204.-E

VBD CNMG 120408-FM a CNMG 120408-RM (firma Pramet Tools, s.r.o.).

VYMĚNITELNÉ BŘÍTOVÉ DESTIČKY
VYMEŇATELNÉ REZNÉ DOŠTIČKY

CNMG

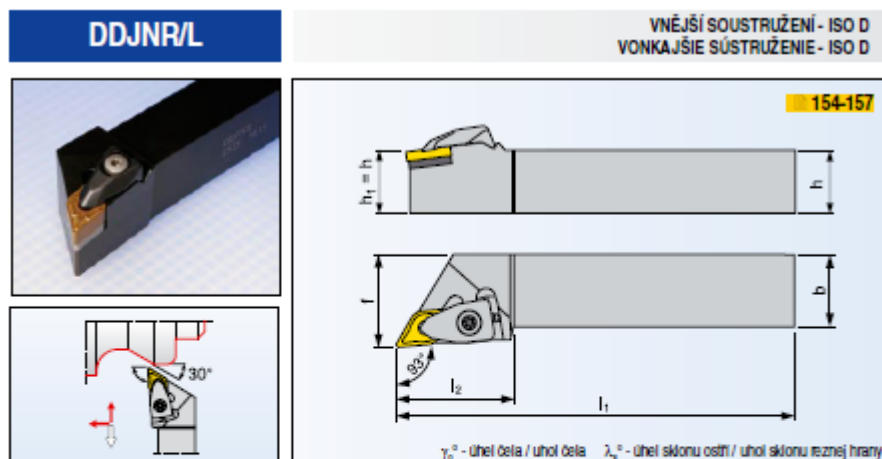
Velikost Veľkosť	(l)	d	d ₁	s
0903	9,7	9,525	3,81	3,18
1204	12,9	12,7	5,16	4,76
1606	16,1	15,875	6,35	6,35
1906	19,3	19,05	7,94	6,35
2509	25,8	25,4	9,12	9,52

Nástroje viz str. / Nástroje vid' str.: 17, 23, 30-32, 49, 57, 73

Utvářec Utvárač	ISO	ANSI	Materiály / Materiály										Rádus Rádus	Posuv na ot. Posuv na ot.		Hloubka řezu Hĺbka rezu	
			6605	6615	6630	6640	9210	9230	9235	3025	8016	8030	r _e	f _{min}	f _{max}	a _{p min}	a _{p max}
	CNMG 120404E-FF	CNMG 431E-FF									•	0,4	0,06	0,15	0,4	1,5	
	CNMG 120408E-FF	CNMG 432E-FF									•	0,8	0,08	0,20	0,8	1,5	
	CNMG 090304E-FM	CNMG 321E-FM					○	•	•			0,4	0,10	0,30	0,5	6,3	
	CNMG 090308E-FM	CNMG 322E-FM					•	•	•			0,8	0,10	0,45	0,8	3,0	
	CNMG 120404E-FM	CNMG 431E-FM					•	•	•			0,4	0,10	0,30	0,5	3,0	
	CNMG 120408E-FM	CNMG 432E-FM					•	•	•			0,8	0,15	0,45	0,8	3,0	
	CNMG 120412E-FM	CNMG 433E-FM					•	•	•			1,2	0,15	0,45	1,2	4,0	
	CNMG 120408E-RM	CNMG 432E-RM				•	•	•	•			0,8	0,20	0,50	1,0	7,0	
	CNMG 120412E-RM	CNMG 433E-RM				•	•	•	•			1,2	0,25	0,70	1,5	7,0	
	CNMG 120416E-RM	CNMG 434E-RM					•	•	•			1,6	0,30	0,75	2,0	7,0	
	CNMG 160608E-RM	CNMG 542E-RM					•	•	•			0,8	0,20	0,50	1,0	8,0	
	CNMG 160612E-RM	CNMG 543E-RM				•	•	•	•			1,2	0,25	0,70	1,5	8,0	
	CNMG 160616E-RM	CNMG 544E-RM					•	•	•			1,6	0,30	0,80	2,0	8,0	
	CNMG 190608E-RM	CNMG 642E-RM					•	•	•			0,8	0,20	0,50	1,0	10,0	

PŘÍLOHA 4 (2/10) - NÁSTROJE

Soustružnický nůž DDJNR 2020 K 11 (firma Pramet Tools, s.r.o.).

NŮŽ PRO VNĚJŠÍ SOUSTRUŽENÍ / NŮŽ PRE VONKAJŠIE SÚSTRUŽENIE

ISO	R/L	Rozměry / Rozmery [mm]								kg	NO	VBD VRD	
		h=h ₁	b	f	l ₁	l _{max}			λ ₁ °				γ ₁ °
DDJNR/L 2020 K 11	•/•	20	20	25	125	35			-6	-6	0,40	DD11	DNM 1104...E
DDJNR/L 2020 K 15	•/•	20	20	25	125	40			-6	-6	0,40	DD15	DNM 1506...E
DDJNR/L 2525 M 11	•/•	25	25	32	150	35			-6	-6	0,70	DD11	DNM 1104...E
DDJNR/L 2525 M 15	•/•	25	25	32	150	40			-6	-6	0,70	DD15	DNM 1506...E
DDJNR/L 3225 P 15	•/•	32	25	32	170	40			-6	-6	1,00	DD15	DNM 1506...E

Vyměnitelná břitová destička DNMG 110404-FF (firma Pramet Tools, s.r.o.).

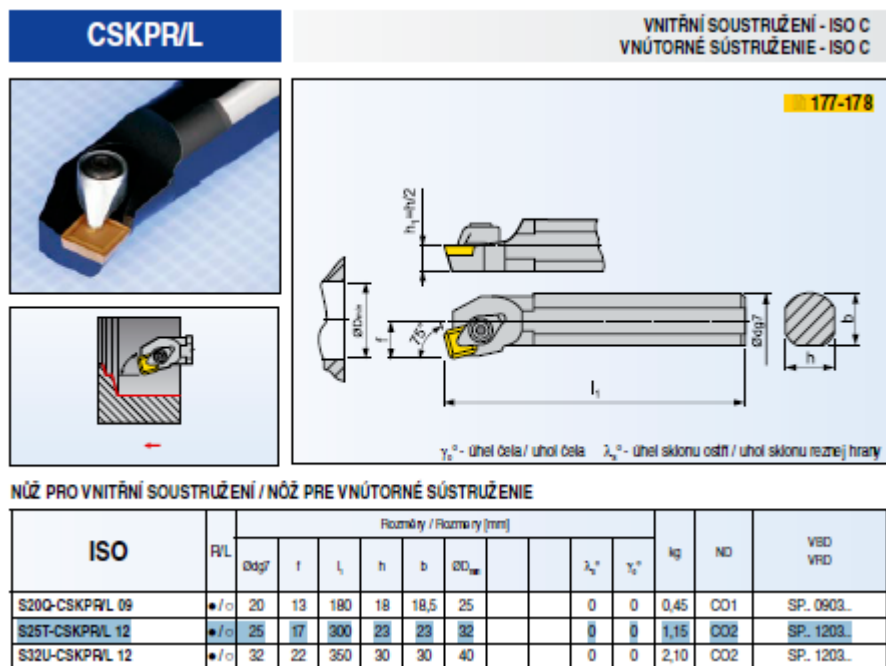
VYMĚNITELNÉ BŘITOVÉ DESTIČKY VYMNENITELNÉ REZNÉ DOŠTIČKY					
DNMG	Velikost Veľkosť	(l)	d	d1	s
	1104	11,6	9,525	3,81	4,76
	1504	15,5	12,7	5,16	4,76
	1506	15,5	12,7	5,16	6,35

Nástroje viz str. / Nástroje viz str.: 18, 33-35, 50, 74

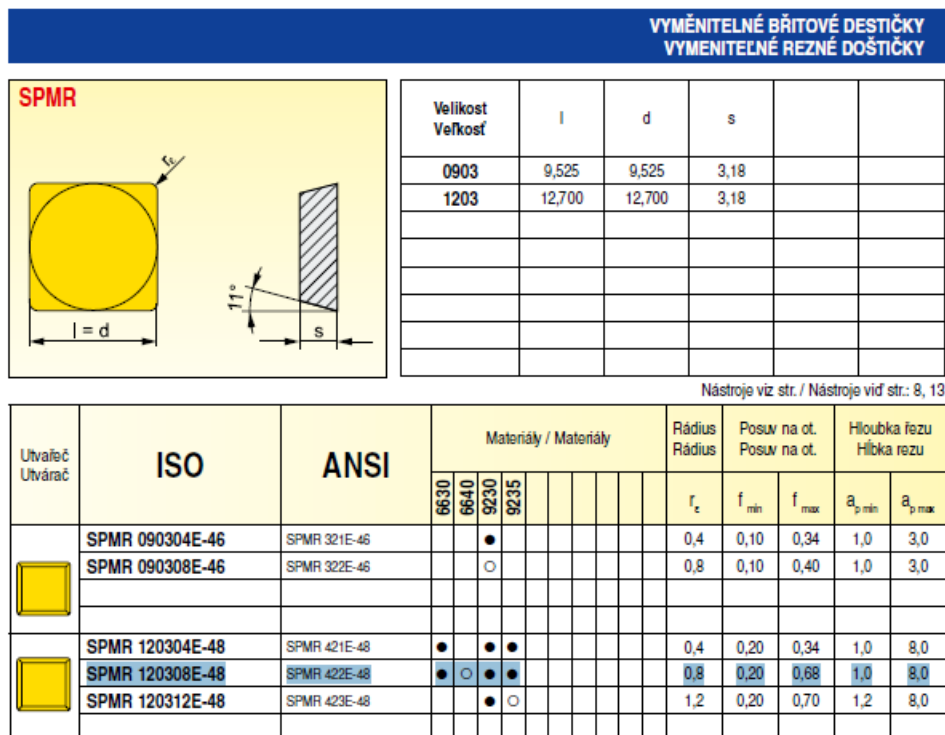
Utvářec Utvárac	ISO	ANSI	Materiály / Materiály								Rádus Rádus		Posuv na ot. Posuv na ot.		Hloubka řezu Hĺbka rezu	
			6605	6615	6630	6640	6610	6620	6635	6616	6609	r _s	f _{min}	f _{max}	a _{p min}	a _{p max}
	DNMG 110402E-FF	DNMG 350.5JE-FF								●	●	0,2	0,06	0,12	0,2	1,5
	DNMG 110404E-FF	DNMG 351E-FF								●	●	0,4	0,06	0,20	0,4	1,5
	DNMG 110408E-FF	DNMG 352E-FF								○	○	0,8	0,08	0,25	0,8	1,5
	DNMG 150404E-FF	DNMG 431E-FF								●	●	0,4	0,06	0,20	0,4	1,5
	DNMG 150604E-FF	DNMG 441E-FF								●	●	0,4	0,06	0,20	0,4	1,5
	DNMG 150608E-FF	DNMG 442E-FF								●	●	0,8	0,08	0,25	0,8	1,5

PŘÍLOHA 4 (3/10) - NÁSTROJE

Soustružnický nůž S25T-CSKPR 12 (firma Pramet Tools, s.r.o.).

Vyměnitelná břitová destička SPMR 120308E-48 (firma Pramet Tools, s.r.o.).

PŘÍLOHA 4 (4/10) - NÁSTROJE

Vrták ČSN 22 1121 (firma BOS HK, a.s.).

Vrtáky šroubovité s válcovou stopkou

ČSN 22 1121

Provedení: Materiál rychlořezná ocel HSS, Ø 2,0 až 20,0 mm tvářený za tepla; pasivovaný.
Průměrová tolerance h8, kuželový podbrus, úhel špičky 118°.

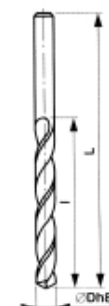
Použití: Stabilní, tuhé vrtáky s dobrou trvanlivostí břitů, doporučené pro běžné vrtání v součástkách z nelegované a legované oceli, ocelolity do pevnosti 900 N/mm², šedé, temperované i tvárné litiny, spékané oceli, hliníkové slitiny s krátkou třískou, bronz, houževnaté mosazi apod.

ØD mm	L mm	I mm
2,00	49	24
2,10	49	24
2,20	53	27
2,25	53	27
2,30	53	27
2,40	57	30
2,50	57	30
2,60	57	30
2,70	61	33
2,75	61	33
2,80	61	33
2,90	61	33
3,00	61	33
3,10	65	36
3,20	65	36
(3,25)	65	36
3,30	65	36
3,40	70	39
3,50	70	39
3,60	70	39
3,70	70	39
(3,75)	70	39
3,80	75	43
3,90	75	43
4,00	75	43
4,10	75	43
4,20	75	43
(4,25)	75	43
4,30	80	47
4,40	80	47
4,50	80	47
4,60	80	47
4,70	80	47
(4,75)	80	47
4,80	86	52
4,90	86	52
5,00	86	52
5,10	86	52
5,20	86	52
(5,25)	86	52
5,30	86	52
5,40	93	57
5,50	93	57
5,60	93	57

ØD mm	L mm	I mm
5,70	93	57
(5,75)	93	57
5,80	93	57
5,90	93	57
6,00	93	57
6,10	101	63
6,20	101	63
(6,25)	101	63
6,30	101	63
6,40	101	63
6,50	101	63
6,60	101	63
6,70	101	63
(6,75)	109	69
6,80	109	69
6,90	109	69
7,00	109	69
7,10	109	69
7,20	109	69
(7,25)	109	69
7,30	109	69
7,40	109	69
7,50	109	69
7,60	117	75
7,70	117	75
(7,75)	117	75
7,80	117	75
7,90	117	75
8,00	117	75
8,10	117	75
8,20	117	75
(8,25)	117	75
8,30	117	75
8,40	117	75
8,50	117	75
8,60	125	81
8,70	125	81
(8,75)	125	81
8,80	125	81
8,90	125	81
9,00	125	81
9,10	125	81
9,20	125	81
(9,25)	125	81

ØD mm	L mm	I mm
9,30	125	81
9,40	125	81
9,50	125	81
9,60	133	87
9,70	133	87
(9,75)	133	87
9,80	133	87
9,90	133	87
10,00	133	87
10,10	133	87
10,20	133	87
(10,25)	133	87
10,30	133	87
10,40	133	87
10,50	133	87
10,60	133	87
10,70	142	94
(10,75)	142	94
10,80	142	94
10,90	142	94
11,00	142	94
11,10	142	94
11,20	142	94
(11,25)	142	94
11,30	142	94
11,40	142	94
11,50	142	94
11,60	142	94
11,70	142	94
(11,75)	142	94
11,80	142	94
11,90	151	101
12,00	151	101
12,10	151	101
12,20	151	101
(12,25)	151	101
12,30	151	101
12,40	151	101
12,50	151	101
12,60	151	101
12,70	151	101
(12,75)	151	101
12,80	151	101
12,90	151	101

ØD mm	L mm	I mm
13,00	151	101
13,10	151	101
13,20	151	101
13,30	160	108
13,40	160	108
13,50	160	108
13,60	160	108
13,70	160	108
(13,75)	160	108
13,80	160	108
13,90	160	108
14,00	160	108
(14,10)	169	114
14,20	169	114
14,25	169	114
(14,30)	169	114
14,40	169	114
14,50	169	114
(14,60)	169	114
14,70	169	114
14,75	169	114
(14,80)	169	114
14,90	169	114
15,00	169	114
15,25	178	120
15,50	178	120
15,75	178	120
16,00	178	120
16,25	185	125
16,50	185	125
16,75	185	125
17,00	195	130
17,25	195	130
17,50	195	130
17,75	195	130
18,00	195	130
18,25	200	135
18,50	200	135
18,75	200	135
19,00	200	135
19,25	205	140
19,50	205	140
19,75	205	140
20,00	205	140

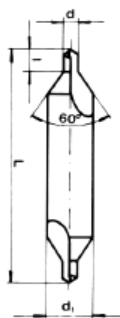
PŘÍLOHA 4 (5/10) - NÁSTROJE

Středící vrták ČSN 22 1110 (firma BOS HK, a.s.).

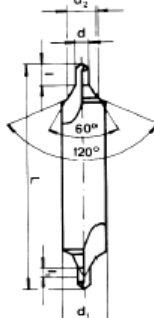
Vrtáky středící 60°

tvár A – ČSN 22 1110, tvár B – ČSN 22 1112, tvár R – ČSN 22 1116

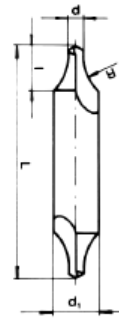
tvár A ČSN 22 1110		
Jmen. průměr d	L mm	Průměr upínací stopky d ₁
1	31,5	3,15
1,6	35,5	4
2	40	5
2,5	45	6,3
3,15	50	8
4	56	10
5	63	12,5
6,3	71	16

tvár B ČSN 22 1112		
Jmen. průměr d	L mm	Průměr upínací stopky d ₁
1	35,5	4
1,6	45	6,3
2	50	8
2,5	56	10
3,15	60	11,2
4	67	14

tvár R ČSN 22 1116			
Jmen. průměr d	L mm	Průměr upínací stopky d ₁	Poloměr zaoblení R
1	31,5	3,15	3,15
1,6	35,5	4	5
2	40	5	6,3
2,5	45	6,3	8
3,15	50	8	10
4	56	10	12,5
5	63	12,5	16
6,3	71	16	20

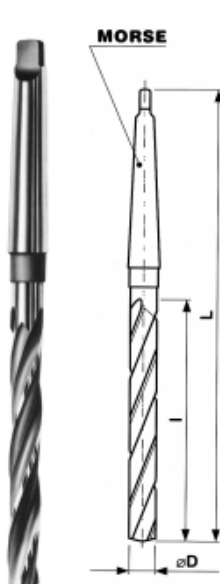
Výhrubník ČSN 22 1482 (firma BOS HK, a.s.).

Výhrubníky šroubovitě tříbřité s kuželovou stopkou

ČSN 22 1482

Provedení: Materiál výkonná rychlořezná ocel HSS. Provedení tříbřité s jmenovitým rozměrem v toleranci H11 nebo s rozměrem zmenšeným o přídavek pro následné přesnější opracování.

Použití: Nástroj tuhé konstrukce pro opracování předvrtaných, odlitých nebo předlisovaných děr. Tříbřité provedení zvyšuje přesnost obráběných děr, zejména jejich kruhovitost.

Ø D mm	L mm	I mm	MORSE
8,8	162	81	1
9 H11	162	81	1
9,8	168	87	1
10 H11	168	87	1
10,75	175	94	1
11 H11	175	94	1
11,75	175	94	1
12 H11	182	101	1
12,75	182	101	1
13 H11	182	101	1
13,75	189	108	1
14 H11	189	108	1
14,75	212	114	2
15 H11	212	114	2
15,75	218	120	2
16 H11	218	120	2
16,75	223	125	2
17 H11	223	125	2
17,75	228	130	2
18 H11	228	130	2

Ø D mm	L mm	I mm	MORSE
18,7	233	135	2
19 H11	233	135	2
19,7	238	140	2
20 H11	238	140	2
21,7	248	150	2
22 H11	248	150	2
23,7	281	160	3
24 H11	281	160	3
24,7	281	160	3
25 H11	281	160	3
25,7	286	165	3
26 H11	286	165	3
27,7	291	170	3
28 H11	291	170	3
29,7	296	175	3
30 H11	296	175	3
31,6	306	185	3
32 H11	334	185	4
33,6	339	190	4
34 H11	339	190	4

Ø D mm	L mm	I mm	MORSE
34,6	339	190	4
35 H11	339	190	4
35,6	334	195	4
36 H11	334	195	4
37,6	349	200	4
38 H11	349	200	4
39,6	349	200	4
40 H11	349	200	4
41,6	354	205	4
42 H11	354	205	4
43,6	359	210	4
44 H11	359	210	4
44,6	359	210	4
45 H11	359	210	4
45,6	364	215	4
46 H11	364	215	4
47,6	369	220	4
48 H11	369	220	4
49,6	369	220	4
50 H11	369	220	4

PŘÍLOHA 4 (6/10) - NÁSTROJE

Výstružník ČSN 22 1431 (firma BOS HK, a.s.).

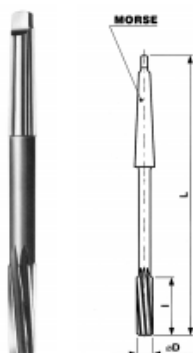

Výstružníky strojní se zuby ve šroubovici s kuželovou stopkou

ČSN 22 1431

Provedení: Materiál výkonná rychlořezná ocel HSS. Zuby v levé šroubovici 7° stejnoměrnou roztečí. Výstružníky se vyrábějí pro díry s mezními úchytkami H7 a H8, případně jiné dle požadavku zákazníka.

Použití: Strojní vystružování děr v železných a neželezných kovech, jejich slitinách a plastických hmotách.

Ø D mm	L mm	I mm	MORSE
6	138	26	1
7	150	31	1
8	156	33	1
9	162	36	1
10	168	38	1
11	175	41	1
12	182	44	1
13	182	44	1
14	189	47	1

Ø D mm	L mm	I mm	MORSE
15	204	50	2
16	210	52	2
17	214	54	2
18	219	56	2
19	223	58	2
20	228	60	2
21	232	62	2
22	237	64	2
23	241	66	2

Ø D mm	L mm	I mm	MORSE
24	268	68	3
25	268	68	3
26	273	70	3
27	277	71	3
28	277	71	3
29	281	73	3
30	281	73	3
31	285	75	3
32	317	77	4

Obrázeční nůž ČSN 22 3681 (firma Strojírny Poldi Kladno).

Obrázeční nůž Slotting tools

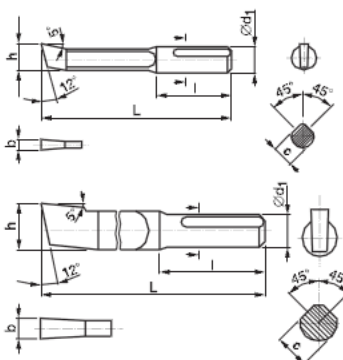
b mm	h mm	Ød ₁ mm	I mm	c mm	L mm	Code 223681
2	6,5	12	40	11,6	70	2×12×70
3	7,5	12	40	11,6	75	3×12×75
4	9	12	40	11,6	90	4×12×90
5	11	12	40	11,6	100	5×12×100
6	16	18	56	17,4	130	6×18×130
7	17	18	56	17,4	140	7×18×140
8	19	18	56	17,4	150	8×18×150
10	24	18	56	17,4	165	10×18×165
12	27	22	80	21,2	200	12×22×200
14	28	22	80	21,2	220	14×22×220
16	28	22	80	21,2	240	16×22×240
18	30	22	80	21,2	250	18×22×250
20	30	22	80	21,2	260	20×22×260

1

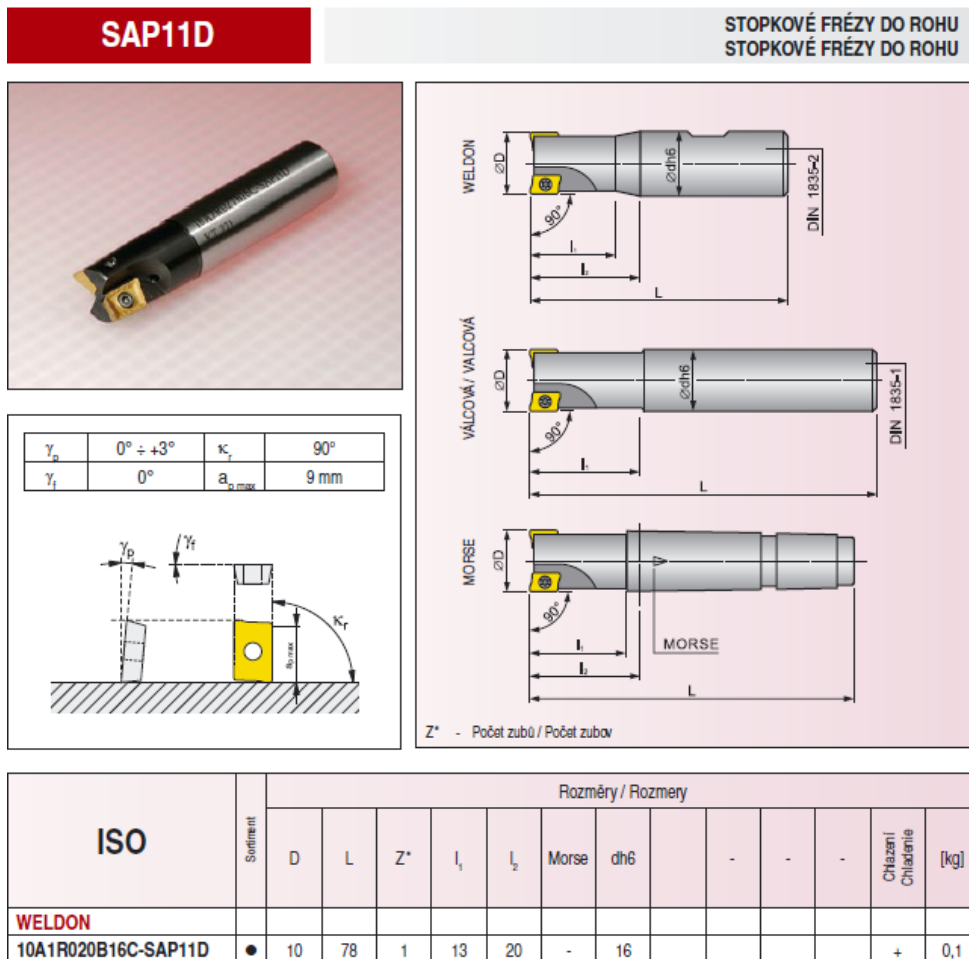
OBRÁŽECÍ NŮŽ DRÁŽKOVACÍ
SLOTING FLUTING TOOL

223681

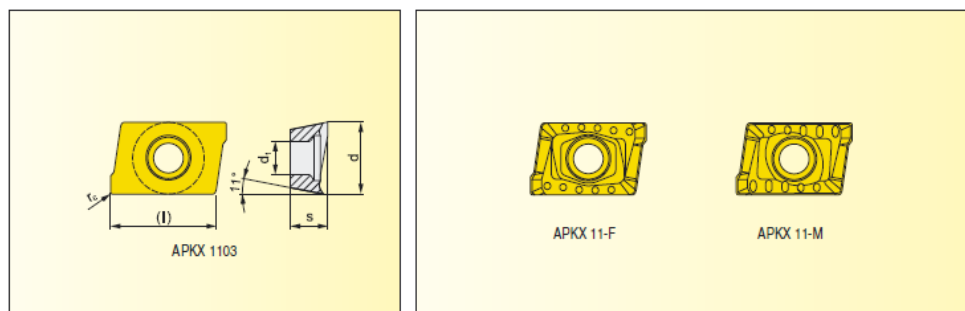

PŘÍLOHA 4 (7/10) - NÁSTROJE

Stopková fréza 10A1R020B16C-SAP11D (firma Pramet Tools, s.r.o.).

Vyměnitelná břitová destička APKX 1103PDER-M (firma Pramet Tools, s.r.o.).

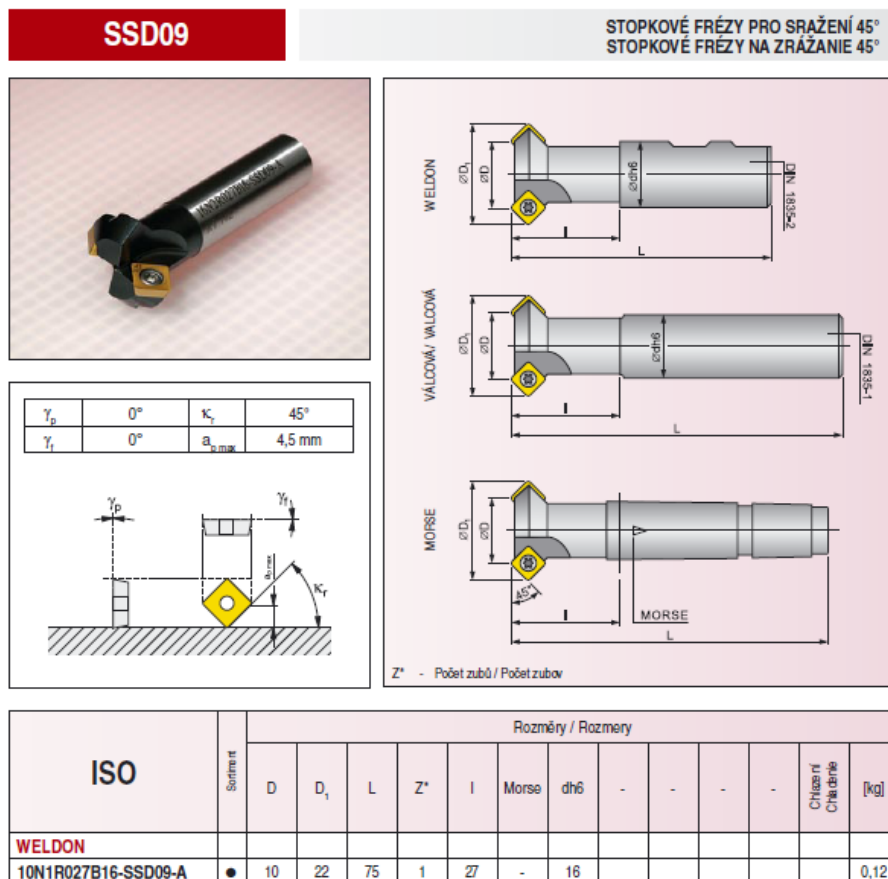

VYMĚNITELNÉ BŘITOVÉ DESTIČKY (VBD) / VYMĚNITELNÉ REZNÉ DOŠTIČKY (VRD)

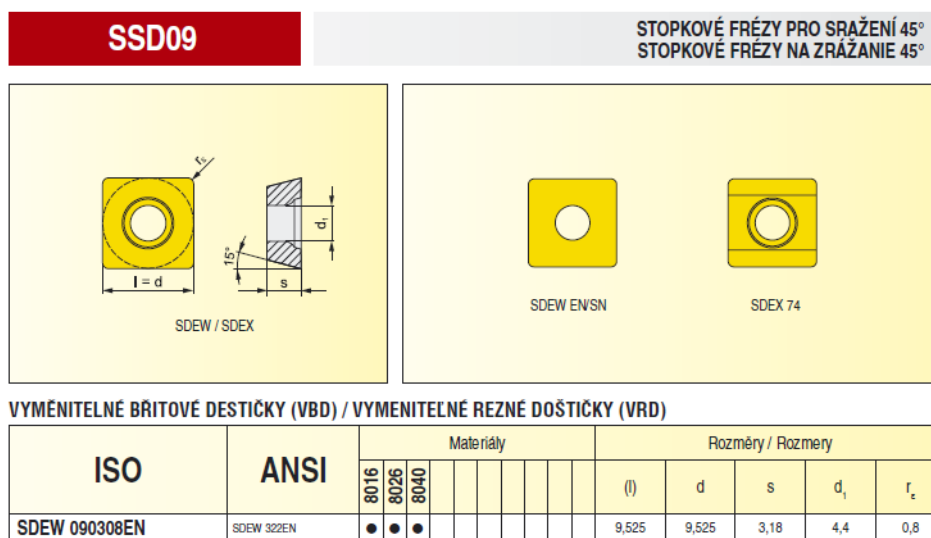
ISO	ANSI	Materiály								Rozměry / Rozmery				
		5026	8016	8026	8040					l	d	s	d ₁	r _e
APKX 1103PDER-F	APKX-2PDER-F	●	●	●	●					9,7	6,35	3,5	2,8	0,6
APKX 1103PDER-M	APKX-2PDER-M	●	●	●	●					9,7	6,35	3,5	2,8	0,6

PŘÍLOHA 4 (8/10) - NÁSTROJE

Stopková fréza pro sražení 45°- 10N1R027B16-SSD09-A (firma Pramet Tools, s.r.o.).

Vyměnitelná břitová destička SDEW 090308EN (firma Pramet Tools, s.r.o.).

PŘÍLOHA 4 (9/10) - NÁSTROJE

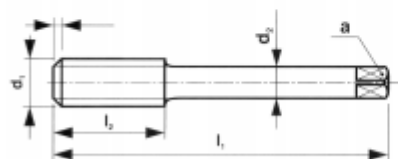
Závítník ČSN 22 3043 (firma BOS HK, a.s.).

Strojní závitníky

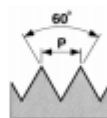
ČSN 223043 M - HSSE

Metrický závit ISO

Rozsah: M3-M27

Př. objednávky: ČSN 223043-6700 - M3 - 1 ks

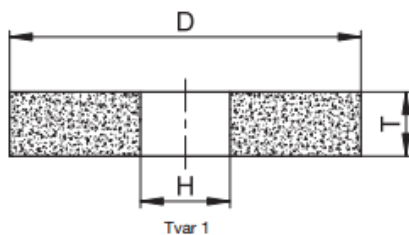
Použití: B

Brousicí kotouč 89A 80 J8 AV217 (firma Tyrolit).

Nelegované a nízkolegované oceli

	Alu	Nelegované a nízko legované oceli		Vysoko legované oceli		HSS	Nerez	Tvrdokovy	Průmysl. keramika	Litina	Broušení za sucha	Broušení za mokra
		Nekalené	Kalené	Nekalené	Kalené							
89A		●	●	●	●	○						●
93A			●		●	●						●

Doporučená skladová položka – tvar 1

OBJ. Č.	TVAR	D	T	H	SPECIFIKACE	Min. obj.	POZNÁMKY
566308	1	205	13	31,75	89A 46 I8 AV217	1	
664544	1	205	13	31,75	89A 80 J8 AV217	1	
8673	1	205	13	31,75	93A 46 H8 AV217	1	
498701	1	225	25	51	89A 46 I8 AV217	1	
664545	1	225	25	51	89A 80 J8 AV217	1	

PŘÍLOHA 4 (10/10) - NÁSTROJE

Pilový pás 2490x20x0,9 M42 4z (firma Karas).

Pilové pásy on-line, tel: 605 277 628

2490x20x0,9 M42 4z pilový pás

2490x20x0,9 M42 4z pilový pás

Pilový pás na kov 2490x20x0,9 M42 4 zuby na palec tpi, zpz. Bimetalový pilový pás s velkou životností. Pilový pás zabihejte! Volejte v případě dotazů! Tento pás je určen pro pásovou pilu Pilous ARG 200, ARG 200 PLUS.

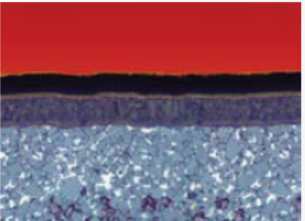

PŘÍLOHA 5 - POVLAKOVANÉ MATERIÁLY

Materiál 8016²⁰.

8016	10	20	30	40	P	M	K	N	S	H	popis materiálu
											- nejotěruvzdornější člen řady 8000 - submikronový substrát bez kubických karbidů (typ H) s nízkým obsahem kobaltu - nanostrukturní povlak nanesený metodou PVD - pro operace charakterizované vysokou tepelnou zátěží - z hlediska obráběných materiálů velmi univerzální (využitelný pro všechny skupiny) - malé až střední průřezy třísek - vysoké řezné rychlosti - stabilní záběrové podmínky
											- najotěruvzdornější člen řady 8000 - submikronový substrát bez kubických karbidů (typ H) s nízkým obsahem kobaltu - nanostrukturní povlak nanesený metodou PVD - pro operace charakterizované vysokou tepelnou zátěží - z hlediska obráběných materiálů velmi univerzální (využitelný pro všechny skupiny) - malé až střední průřezy třísek - vysoké řezné rychlosti - stabilní záběrové podmínky

Materiál 9230²⁰.

9230	10	20	30	40	P	M	K	N	S	H	popis materiálu
											- nejuniverzálnější materiál nové generace - řady 9000 - funkčně gradientní substrát - moderní středně silný speciální MTCVD povlak - speciální úprava po povlaku - dokončovací až hrubovací soustružení - obrábění materiálů skupin P, M dále K a podmíněně aplikovatelný i pro skupinu S - střední a vyšší řezné rychlosti - kontinuální i přerušovaný řez
											- najuniverzálnější materiál nové generace - řady 9000 - funkčně gradientní substrát - moderní středně silný speciální MTCVD povlak - speciální úprava po povlaku - dokončovací až hrubovací soustružení - obrábění materiálů skupin P, M dále K a podmíněně aplikovatelný i pro skupinu S - střední a vyšší řezné rychlosti - kontinuální i přerušovaný řez